

Udskriftsdato: 23. december 2025

CIR1H nr 9519 af 01/07/2024 (Gældende)

Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet: Chikane, trusler og vold mod offentligt ansatte mv. (straffelovens §§ 119 - 119 b, 121 mv.)

Ministerium: Justitsministeriet

Journalnummer: CMS VB 10229

Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet: Chikane, trusler og vold mod offentligt ansatte mv. (straffelovens §§ 119 - 119 b, 121 mv.)

1. Overblik og tjekliste

I sager om chikane, trusler og vold mod offentligt ansatte mv. skal politiet og anklagemyndigheden bl.a. være opmærksomme på følgende bestemmelser:

- Straffelovens § 119 og § 119 b (pkt. 4.1.1.)
- Straffelovens § 119 a (pkt. 4.1.2.)
- Straffelovens § 121 (pkt. 4.1.3.)
- Straffelovens § 291, stk. 4, 2. pkt. (pkt. 4.1.4.)
- Ordensbekendtgørelsens § 3, stk. 1 (pkt. 4.1.5.)
- Reglerne om tilhold og opholdsforbud (pkt. 4.1.6.)
- Straffelovens § 264 d (pkt. 4.1.7.)
- Straffelovens § 266 (pkt. 4.1.8.)
- Straffelovens § 267 og § 268 (pkt. 4.1.9.)
- Retsplejelovens § 791 d (pkt. 4.1.10.)
- Straffelovens § 242 (pkt. 4.1.11.)

Politiet og anklagemyndigheden skal endvidere være opmærksomme på følgende:

- Habilitetsspørgsmålet ved håndteringen af sager om chikane, trusler og vold mod offentligt ansatte mv. (pkt. 2.2.).
- Om der skal ske forelæggelse for statsadvokaten:
 - Sager om overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, § 119 a, § 119, § 121 mv., hvor der er rejst sigtelse, og hvor forurettede er ansat som anklager eller chargeret polititjenestemand i politikredsen, skal forelægges for statsadvokaten, inden der rejses tiltale eller opgives påtale. Se nærmere under pkt. 3.1.1.
 - Sager, hvor der opstår spørgsmål om at blokere en hjemmeside efter retsplejelovens § 791 d, fordi der er grund til at antage, at der fra hjemmesiden begås en overtrædelse af straffelovens §§ 119-119 a, skal forelægges for statsadvokaten som vurderer, om der er grundlag for at blokere hjemmesiden. Se nærmere under pkt. 3.1.3.
- Fængselsbetjentes identifikationsoplysninger og hvordan disse skal fremgå af sagen. Se nærmere under pkt. 2.3. og pkt. 3.3.

2. Politiets efterforskning og sagsbehandling

2.1. Vejledning af den forurettede

Politiet skal også i sager, hvor forurettede er omfattet af den beskyttede personkreds i straffelovens § 119 mv. vejlede om reglerne om beskikkelse af bistandsadvokat, adgangen til at få påkendt erstatningskrav mv. under straffesagen og om muligheden for at få erstatning og godtgørelse fra staten. Det fremgår af § 1, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 1108 af 21. september 2007 om politiets og anklagemyndighedens pligt til at vejlede og orientere forurettede i straffesager og til at udpege en kontaktperson for forurettede.

Se i øvrigt retningslinjerne for politiets og anklagemyndighedens vejledning af forurettede i Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om Vejledning af forurettede mv.

2.2. Behandling af sager, hvor polititjenestemænd er forurettede (habilitetsspørgsmål)

2.2.1. Overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, § 119 a og § 119 b

En polititjenestemand, der i tjenesten eller i anledning af tjenesten trues eller udsættes for vold, jf. straffelovens § 119, stk. 1, angreb efter § 119 b, eller udsættes for fredskrænkelser, jf. straffelovens § 119 a, vil være inhabil i behandling af sagen, idet den pågældende er forurettet i sagen.

Det gælder også sager om blokering af hjemmesider, hvorfra der er grund til at antage, at der begås en overtrædelse af straffelovens § 119 eller § 119 a, jf. retsplejelovens § 791 d, hvis den pågældende polititjenestemand er forurettet i sagen om overtrædelse af § 119 eller § 119 a. Se nærmere om blokering af hjemmesider under pkt. 4.1.10.

Behandlingen af sagen skal derfor foretages af en anden polititjenestemand end forurettede.

Modtagelsen af anmeldelsen, afhøringer af sigtede, forurettede og eventuelle vidner skal enten foretages af en chargeret polititjenestemand eller af en polititjenestemand fra en anden politiafdeling i politikredsen. Hvis sagen efterfølgende forelægges for statsadvokaten med indstilling om tiltalerejsning (se nærmere under pkt. 3.1.1.) skal det anføres i indstillingen, hvilken anden politiafdeling den afhørende polititjenestemand er tilknyttet.

På gerningsstedet vil den forurettede polititjenestemand dog efter omstændighederne i situationer, hvor andre polititjenestemænd ikke er til stede eller ikke har mulighed for at udføre politiforretningen, eller hvor samtlige tilstedeværende polititjenestemænd er forurettede, kunne foretage uopsættelige efterforskningsskridt.

Et ”uopsætteligt efterforskningsskridt” er bl.a. sikring af identiteten på den person, der har fremsat trusler, udøvet vold eller angreb mod den pågældende, jf. straffelovens § 119, stk. 1, eller § 119 b, eller udsat den pågældende for fredskrænkelser, jf. straffelovens § 119 a, sigtelse og eventuelt en helt kort afhøring om sigtedes stillingtagen til sigtelsen samt nødvendige visitationer/besigtigelser eller nødvendig anholdelse.

Disse dispositioner bør dog som udgangspunkt alene finde sted, hvor bestemmelsen i straffelovens § 119, stk. 1, § 119 a eller § 119 b, utvivlsomt skønnes overtrådt, og hvis det ikke inden for rimelig tid er muligt at tilkalde en anden patrulje.

Se nærmere om straffelovens §§ 119 og 119 b under pkt. 4.1.1. og § 119 a under pkt. 4.1.2.

2.2.2. Overtrædelse af straffelovens § 121

En polititjenestemand, der i tjenesten overfaldes med hån, skældsord eller anden fornærmelig tiltale, jf. straffelovens § 121, er som udgangspunkt inhabil i forhold til behandling af sagen, idet denne er forurettet. Behandlingen af sagen, herunder optagelsen af anmeldelse, skal derfor foretages af en anden polititjenestemand end forurettede.

Dog kan den pågældende polititjenestemand efter omstændighederne – hvor sagen behandles på gerningsstedet, og hvor der ikke sker anholdelse – sikre identiteten på den person, der har fremsat udtalelsen mv., rejse sigtelse samt foretage en helt kort afhøring (stillingtagen til sigtelsen) af den pågældende.

Hvis det konkret skønnes, at der kan tages stilling til tiltalerspørgsmålet på det foreliggende grundlag, dvs. på baggrund af den forurettede polititjenestemands rapport (hvor sigtelsen og den pågældendes iagttagelser fremgår) samt sigtedes helt korte forklaring til sigtelsen, er der som udgangspunkt ikke noget krav om, at den forurettede polititjenestemand genafhøres.

Er der imidlertid behov for at foretage yderligere efterforskning, herunder genafhøring af den forurettede polititjenestemand, skal dette ske ved en chargeret polititjenestemand eller en polititjenestemand fra en anden politiafdeling i politikredsen. Det samme gælder, hvis der skal ske genafhøring af den sigtede og/eller afhøres vidner i sagen.

Hvis sagen efterfølgende skal forelægges for statsadvokaten med indstilling om tiltalerejsning (se nærmere under pkt. 3.1.1.), skal det anføres i indstillingen, hvilken anden politiafdeling i politikredsen den afhørende polititjenestemand er tilknyttet.

I tilfælde, hvor en anden polititjenestemand har været til stede på gerningsstedet i forbindelse med episoden, skal denne som udgangspunkt foretage sigtelse og afhøring. Dette forudsætter selvsagt, at udtalelsen ikke er rettet mod samtlige tilstedeværende polititjenestemænd. I en sådan situation kan de ovenfor anførte retningslinjer efter omstændighederne anvendes.

Se nærmere om straffelovens § 121 under pkt. 4.1.3.

2.2.3. Øvrige overtrædelser, hvor en politiansat er forurettet

Samme habilitetsovervejelser og forholdsregler som anført ovenfor under pkt. 2.2.1. og pkt. 2.2.2., gør sig gældende i andre sager, hvor en polititjenestemand eller politiansat er forurettet.

2.3. Behandling af sager, hvor fængselsbetjente er forurettede eller vidner (identifikationsoplysninger)

Ved lov nr. 709 af 8. juni 2018 (L 158 af 28. februar 2018) om ændring af retsplejeloven (øget beskyttelse af vidner) blev der indført nye regler om identifikationsoplysninger på fængselsbetjente i retsplejeloven. De nye regler trådte i kraft den 1. juli 2018.

Efter retsplejelovens § 837, stk. 4, kan fængselsbetjente opføres på bevisfortegnelsen ved angivelse af fornavn, tjenestested og det identifikationsnummer, der er knyttet til ansættelsen (medarbejder-ID), men uden angivelse af efternavn eller privat bopæl.

Endvidere følger det af retsplejelovens § 856, stk. 7, at en fængselsbetjent, der afgiver forklaring som vidne, kan undlade at oplyse sit fulde navn og bopæl, men i stedet blive betegnet ved sit fornavn, tjenestested og medarbejder-ID.

Betegnelsen ”fængselsbetjent” forudsættes efter forarbejderne at omfatte personer med denne stillingsbetegnelse såvel som andet uniformeret personale i kriminalforsorgen, der indgår i sikkerheden i insti-

tutionen og har tilsvarende magtbeføjelser i forhold til de indsatte. Det kan f.eks. være tilfældet for værk mestre, der arbejder med de indsatte i institutionernes værksteder og lign., og for personale, der arbejder med transport af indsatte.

Reglerne om beskyttelse af fængselsbetjentes identitet anvendes i alle sager, hvor en fængselsbetjent i kraft af sit erhverv er vidne, altså ikke kun i sager om overtrædelse af straffelovens § 119, § 119 a, § 119 b og § 121, hvor en fængselsbetjent selv eller hans eller hendes kollega er forurettet, men f.eks. også i en sag, hvor en fængselsbetjent er vidne til vold eller trusler begået af en indsat mod en anden indsat. Derimod finder reglerne ikke anvendelse i sager, der ikke har sammenhæng med fængselsbetjentens professionelle virke, f.eks. en sag hvor en fængselsbetjent er vidne til et færdselsuheld i sin fritid.

Rigspolitiet har udsendt 'Vejledning om oprettelse i POLSAS af fængselsbetjente som vidner', som beskriver ændringerne og den fremtidige håndtering af fængselsbetjente som vidner. Vejledningen ligger på POLintra.

I lyset af ovenstående regler skal politiet endvidere være opmærksom på, hvordan man henviser til fængselsbetjente i rapportmaterialet, f.eks. i selve sigtelsen eller i en afhøringsrapport, hvor en fængselsbetjent omtaler en anden fængselsbetjent. Selvom politiet er bekendt med fængselsbetjentens efternavn, og dette måske bliver nævnt i en afhøring, skal efternavnet ikke fremgå af sagens materiale. I sigtelsen skal en forurettet fængselsbetjent angives med fornavn, tjenestested og medarbejder-ID.

Samtidig skal politiet i de sager, hvor der ikke skal anvendes identitetsbeskyttelse, f.eks. som ovenfor nævnt en sag, hvor en fængselsbetjent i sin fritid er vidne til et færdselsuheld, være opmærksom på, at der ikke henvises til, at pågældende arbejder som fængselsbetjent.

Kriminalforsorgen er ligeledes orienteret om, at en eventuel skriftlig anmeldelse af f.eks. en sag om vold eller trusler mod en fængselsbetjent alene bør indeholde oplysninger om fængselsbetjentens fornavn, tjenestested og medarbejder-ID, da den skriftlige anmeldelse vil indgå som et bilag i sagen.

3. Forberedelse

3.1. Forelæggelse for statsadvokaten

3.1.1. Tiltalerspørgsmålet i sager, hvor den forurettede er anklager eller chargeret polititjenestemand

I sager, hvor der er rejst sigtelse, og hvor den forurettede er ansat som anklager eller chargeret polititjenestemand i politikredsen (f.eks. sager om overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, § 119 a, § 119 b og § 121), skal der ske forelæggelse for statsadvokaten med en indstilling om tiltalerspørgsmålet. Hvis det indstilles, at der rejses tiltale, skal der tillige udarbejdes et udkast til anklageskrift eller bødeforelæg.

Ved "chargeret polititjenestemand" forstås politikommissærer og polititjenestemænd med højere rang end politikommissærer. Forelæggelsesordningen gælder også for så vidt angår polititjenestemænd, der alene fungerer i en chargeret stilling.

Forelæggelsesordningen gælder ikke i sager, hvor politiet finder, at en anmeldelse om overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, § 119 a, § 119 b eller § 121 skal afvises efter retsplejelovens § 749, stk. 1, eller

efterforskningen standses efter retsplejelovens § 749, stk. 2, 1. pkt. Der skal dog ske forelæggelse, hvis der er tale om en situation, hvor en person med rette har kunnet anse sig som sigtet, og der derfor skal træffes afgørelse om påtaleopgivelse efter retsplejelovens § 721.

Hvis statsadvokaten beslutter at opgive påtale, udfærdiger statsadvokaten en afgørelse om påtaleopgivelse og underretter sigtede og andre, der må antages at have en rimelig interesse heri, om påtaleopgivelsen, jf. retsplejelovens § 724, stk. 1, 1. pkt.

3.1.2. Tiltalerspørgsmålet i andre sager, hvor der kan rejses tvivl om habilitet

Politikredsene vil ud over de nævnte tilfælde skulle forelægge tiltalerspørgsmålet for den regionale statsadvokat, hvis konkrete habilitetshensyn i sagen bevirker, at politikredsen er eller kan være inhabil. Det kan i den forbindelse aftales med den regionale statsadvokat, at behandlingen af sagen overdrages til en anden kreds, hvis det skønnes hensigtsmæssigt.

3.1.3. Sager om blokering af hjemmesider

Sager om blokering af hjemmesider efter retsplejelovens § 791 d, hvor der er mistanke om, at der fra hjemmesiden begås en overtrædelse af straffelovens § 119 eller § 119 a, skal forelægges for statsadvokaten. Politikredsens indstilling skal fremgå af forelæggelsen. Se nærmere om blokering af hjemmesider under pkt. 4.1.10.

3.2. Påtaleregler

I sager om overtrædelse af straffelovens § 264 d, § 267 og § 268 skal anklagemyndigheden være opmærksomme på påtalereglerne i straffelovens § 275. Se nærmere herom under pkt. 4.1.7. og pkt. 4.1.8.

3.3. Identifikationsoplysninger på fængselsbetjente i anklageskriftet og på bevisfortegnelsen

Som nævnt ovenfor under pkt. 2.3. er der med virkning fra den 1. juli 2018 indført regler i retsplejeloven om identifikationsoplysninger på fængselsbetjente. Reglerne blev indført ved lov nr. 709 af 8. juni 2018 (L 158 af 28. februar 2018) om ændring af retsplejeloven (øget beskyttelse af vidner).

Efter retsplejelovens § 837, stk. 4, kan fængselsbetjente opføres på bevisfortegnelsen ved angivelse af fornavn, tjenestested og det identifikationsnummer, der er knyttet til ansættelsen (medarbejder-ID), men uden angivelse af efternavn eller privat bopæl.

Efter retsplejelovens § 856, stk. 7, kan en fængselsbetjent, der afgiver forklaring som vidne, undlade at oplyse sit fulde navn og bopæl, men i stedet blive betegnet ved sit fornavn, tjenestested og medarbejder-ID.

Efter forarbejderne til ovennævnte bestemmelser vil det således være udgangspunktet, at fængselsbetjente vidner uden at skulle oplyse deres fulde navn og bopæl, medmindre det konkret vurderes, at oplysningerne ikke kan hemmeligholdes uden betydning for tiltaltes forsvar. En sådan afgørelse (om at en fængselsbetjents fulde navn eller bopæl skal oplyses) skal træffes af retten ved kendelse og kan kæres. Der er endvidere i retsplejelovens § 845, stk. 1, nr. 9, indsat hjemmel til, at retten kan træffe forhåndsafgørelse om dette.

Betegnelsen ”fængselsbetjent” forudsættes efter forarbejderne at omfatte personer med denne stillingsbetegnelse såvel som andet uniformeret personale i kriminalforsorgen, der indgår i sikkerheden i institutionen og har tilsvarende magtbeføjelser i forhold til de indsatte. Det kan f.eks. være tilfældet for værk mestre, der arbejder med de indsatte i institutionernes værksteder og lign., og for personale, der arbejder med transport af indsatte.

Lovændringen ændrer ikke ved fængselsbetjentes muligheder for at afgive vidneforklaring under fuldstændig anonymitet i tilfælde, hvor hemmeligholdelse af efternavnet findes utilstrækkeligt, og betingelserne i § 856, stk. 2, nr. 2, er opfyldt.

Reglerne om beskyttelse af fængselsbetjentes identitet skal anvendes i alle sager, hvor en fængselsbetjent i kraft af sit erhverv er vidne, altså ikke kun i sager om overtrædelse af § 119, § 119 a, § 119 b og § 121, hvor en fængselsbetjent selv eller hans eller hendes kollega er forurettet, men f.eks. også i en sag, hvor en fængselsbetjent er vidne til vold eller trusler begået af en indsat mod en anden indsat. Derimod finder reglerne ikke anvendelse i sager, der ikke har sammenhæng med fængselsbetjentens professionelle virke, f.eks. en sag hvor en fængselsbetjent er vidne til et færdselsuheld i sin fritid.

Anklagemyndigheden skal i sager, hvor en fængselsbetjent skal vidne, sørge for, at det alene er fængselsbetjentens navn, tjenestested og medarbejder-ID, der fremgår af bevisfortegnelsen.

I sager, hvor en fængselsbetjent er forurettet, skal angivelsen af fængselsbetjenten i anklageskriftet ligeledes ske med fornavn, tjenestested og medarbejdersnummer.

4. Jura

4.1. Regler, der kan finde anvendelse i sager om chikane, trusler og vold mod offentligt ansatte mv.

4.1.1. Straffelovens § 119 og § 119 b

Efter straffelovens § 119, stk. 1, straffes den, som øver vold, truer med at øve vold eller offentligt eller med forsæt til udbredelse i en videre kreds fremsætter trussel om vold mod nogen, hvem det påhviler at handle i medfør af offentlig tjeneste eller hverv, under udførelsen af tjenesten eller hvervet eller i anledning af samme, eller som på lige måde søger at hindre en sådan person i at foretage en lovlig tjenestehandling eller at tvinge ham til at foretage en tjenestehandling.

Bestemmelsen fik sin nuværende formulering ved lov nr. 1728 af 27. december 2016, der trådte i kraft den 29. december 2016. Ved lovændringen blev anvendelsesområdet for straffelovens § 119, stk. 1, udvidet til også at omfatte indirekte trusler og trusler, der fremsættes offentligt eller med forsæt til udbredelse i en videre kreds. Samtidig hermed blev strafskærpselsesreglen i straffelovens § 119, stk. 1, 2. pkt., indsat. Se nærmere herom under pkt. 4.1.1.2.

Straffelovens § 119, stk. 3 blev indsat ved lov nr. 82 af 30. januar 2019 (L 94 af 14. november 2018), der trådte i kraft den 1. februar 2019. Formålet med stk. 3 er en generel forhøjelse af strafniveauet for trusler mod offentligt ansatte og personer, der varetager offentlige hverv. Se nærmere herom under pkt. 5.1.1.

Ved lov nr. 2601 af 28. december 2021 (L 14 af 6. oktober 2021), der trådte i kraft den 1. januar 2022, blev der indsat et nyt punktum i straffelovens § 119, stk. 3, hvoraf det fremgår, at det ved fastsættelse af straffen skal betragtes som en skærpende omstændighed, at en trussel om vold efter stk. 1 har baggrund i forurettedes lovlige ytringer i den offentlige debat eller i øvrigt har til formål at forhindre forurettede i at gøre brug af sin ytringsfrihed i den offentlige debat. Se nærmere herom under pkt. 4.1.1.2.

Ved lov nr. 893 af 21. juni 2022 (L 180 af 27. april 2022), der trådte i kraft den 1. juli 2022, blev der indsat et nyt stk. 5 i straffelovens § 119, som angiver, at hvis der øves vold, som er omfattet af § 119, stk. 1, mod en ansat i en af kriminalforsorgens institutioner, kan straffen forhøjes indtil det dobbelte. Se nærmere herom under pkt. 4.1.1.4.

Ved lov nr. 1832 af 8. december 2020 (L 23 af 7. oktober 2020), der trådte i kraft den 15. december 2020, blev bestemmelsen i straffelovens § 119 b, om angreb med genstande på nogen af de i straffelovens § 119 nævnte personer, indsat. Herefter skal angreb med genstande på den i § 119 nævnte personkreds henføres under § 119 b i stedet for straffelovens § 119. Samtidig skal straffen efter denne bestemmelse forhøjes med omkring en tredjedel i forhold til den straf, der hidtil har været fastsat af domstolene for tilsvarende overtrædelser af § 119, stk. 1. Se nærmere herom under pkt. 4.1.1.3.

Ved lov nr. 893 af 21. juni 2022 (L 180 af 27. april 2022), der trådte i kraft den 1. juli 2022, blev der indsat et nyt stk. 2 i straffelovens § 119 b, som angiver, at hvis der øves vold, som er omfattet af § 119 b, mod en ansat i en af kriminalforsorgens institutioner, kan straffen forhøjes indtil det dobbelte. Se nærmere herom under pkt. 4.1.1.4.

Der kan i det hele henvises til lov nr. 665 af 11. juni 2024, der trådte i kraft den 1. juli 2024.

Om strafpåstanden i sager om overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, henvises i øvrigt til pkt. 5.1.

4.1.1.1. Den beskyttede personkreds

Straffelovens § 119 yder personer, der handler i medfør af offentlig tjeneste eller hverv, en særlig strafferetlig beskyttelse mod eksempelvis trusler og vold.

Begrundelsen for den særlige beskyttelse er bl.a., at personer, der optræder som repræsentanter for offentlige myndigheder, er særligt udsatte for angreb og derfor har behov for et ekstra værn mod den risiko for vold og trusler, som denne funktion medfører, herunder således at de uhindret kan udføre deres opgaver som offentligt ansatte.

Den beskyttede personkreds omfatter bl.a.:

- Polititjenestemænd og anklagere
- Ansatte ved afsonings- og behandlingsinstitutioner (f.eks. fængselsfunktionærer, faglærere, sundhedspersonale og pædagoger)
- Ansatte ved kommunale institutioner (f.eks. lærere, socialrådgivere, sagsbehandlere, ansatte ved skoler, fritids- og plejehjem)
- Ansatte i den offentlige befordring (f.eks. togpersonale, buschauffører)
- Sundhedspersonale ansat i offentlige institutioner (f.eks. læger, sygeplejersker og præhospitalt personale, herunder ambulancepersonale, redningsberedskabet og syge- og plejepersonale)

- Parkeringsvagter
- Politikere

Bestemmelsen anvendes endvidere i forhold til ansatte i private virksomheder, der efter aftale udfører opgaver på det offentliges vegne. Der henvises bl.a. til U 2002.1644Ø (buschauffør, der var ansat ved det private busselskab Arriva A/S) og TfK2008. 526V (ansat ved en selvejende institution, der blev drevet for offentlige midler).

4.1.1.2. Anvendelsesområdet for straffelovens § 119

Straffelovens § 119 omfatter tilfælde, hvor de pågældende personer udsættes for vold (uden brug af genstande, jf. § 119 b), trusler eller fysiske blokader, der hindrer eller besværliggør de pågældendes tjeneste eller hverv

- i arbejdstiden under udførelsen af tjenesten,
- uden for arbejdstiden, hvor den pågældende må anses for at være trådt i tjeneste, samt
- uden for arbejdstiden i anledning af tjenesten.

Bestemmelsen omfatter trusler om alle former for vold. I modsætning til straffelovens § 266 om trusler omfatter straffelovens § 119, stk. 1, således også trusler om simpel vold.

Trusler fremsat direkte til den beskyttede person:

Straffelovens § 119, stk. 1, omfatter trusler fremsat direkte til den beskyttede person. Det udgør efter retspraksis en overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, at true en person omfattet af den beskyttede personkreds med vold, uanset om truslen fremsættes til den pågældende personligt, i en telefonsamtale, i et brev, en e-mail, en sms eller lignende. Se f.eks. TfK 2011.1027Ø (telefoniske trusler mod medarbejder hos SKAT), TfK 2011.690V (trusler indtalt på politiassistents telefonsvarer) og TfK 2011.647Ø (trusler fremsat i en e-mail sendt til et folketingsmedlem).

Trusler fremsat via tredjemand:

Det er ikke en betingelse, at truslen er fremsat direkte over for den beskyttede person. Bestemmelsen omfatter også trusler, der er fremsat via tredjemand, hvis der er forsæt til, at truslen bliver viderebragt til den beskyttede person.

Det må i almindelighed antages, at der er forsæt til, at truslen viderebringes til den beskyttede person, hvis truslen fremsættes over for den beskyttede persons kollegaer eller personens nærmeste, herunder normalt personens ægtefælle, faste samlevende, forældre, børn og søskende. Efter omstændighederne vil også fjernere slægtninge, nært besvogrede og mindre faste samlivsforhold kunne være omfattet, jf. forarbejderne til lov nr. 1728 af 27. december 2016 (L 73 af 9. november 2016 de almindelige bemærkninger, afsnit 2.3.3. og de specielle bemærkninger til § 1, nr. 4).

Trusler fremsat offentligt eller med forsæt til udbredelse i en videre kreds:

Bestemmelsen omfatter herudover trusler, der fremsættes offentligt eller med forsæt til udbredelse i en videre kreds. Det kan f.eks. være tilfældet med trusler på internettet, sociale medier, i pressen eller på

offentlige møder, jf. forarbejderne til lov nr. 1728 af 27. december 2016 (L 73 af 9. november 2016 de almindelige bemærkninger, afsnit 2.3.3. og de specielle bemærkninger til § 1, nr. 4).

Trusler, der fremsættes i en lukket kreds af personer, vil derimod som udgangspunkt ikke være omfattet af bestemmelsen. Afgrænsningen af, hvornår en trussel er fremsat offentligt eller med forsæt til udbredelse i en videre kreds, skal forstås i overensstemmelse med den tilsvarende afgrænsning heraf i straffelovens § 266 b, jf. forarbejderne til lov nr. 1728 af 27. december 2016 (L 73 af 9. november 2016 de almindelige bemærkninger, afsnit 2.3.3. og de specielle bemærkninger til § 1, nr. 4).

Trusler fremsat på offentlige møder, i aviser, radio og tv og i elektroniske udgaver af disse medier må således anses for at være fremsat offentligt.

Endvidere må trusler fremsat i offentlige debatfora på hjemmesider og i udtalelser på blogs på internettet som hovedregel anses for at være fremsat offentligt eller med forsæt til udbredelse i videre kreds.

Trusler, som fremsættes på lukkede profiler eller sider på sociale medier, blogs, fora eller lignende med få følgere, venner, forbindelser mv., må typisk betragtes som fremsat i så privat en kreds, at de ikke kan anses for fremsat med forsæt til udbredelse i en videre kreds. Omvendt kan der på en lukket profil eller side være så mange følgere, venner, forbindelser mv., at en trussel omfattes af bestemmelsen og dermed må anses for fremsat med forsæt til udbredelse i en videre kreds. Det vil bero på en konkret vurdering i den enkelte sag, om en trussel på en lukket profil eller side må anses for fremsat med forsæt til udbredelse i en videre kreds.

Hvis en trussel, der er fremsat på en lukket profil eller side på et socialt medie uden forsæt til udbredelse i en videre kreds, efterfølgende videreformidles af en anden person til den pågældende offentligt ansatte eller videreformidles offentligt eller med forsæt til udbredelse i en videre kreds, forudsættes det i forarbejderne, at den rene videreformidling af truslen ikke vil være omfattet af bestemmelsen. Hvis videreformidlingen af truslen derimod har karakter af fremsættelse af en ny trussel om vold, vil en sådan trussel være omfattet af bestemmelsen. Om en videreformidling som den nævnte er strafbar, vil således bero på en konkret vurdering af videreformidlingens karakter og sagens øvrige omstændigheder.

Trusler, der fremsættes i en lukket kreds af personer, f.eks. i en bestyrelse, i en forening eller lignende, kan som udgangspunkt ikke anses for at være fremsat offentligt eller med forsæt til udbredelse i en videre kreds. Det vil dog også her bero på en konkret vurdering i den enkelte sag, om en sådan trussel må anses for fremsat med forsæt til udbredelse i en videre kreds.

Særligt om skærpelse af straffen for trusler mod ytringsfriheden:

Ved lov nr. 2601 af 28. december 2021 (L 14 af 6. oktober 2021), der trådte i kraft den 1. januar 2022, blev der indsat et nyt punktum i straffelovens § 119, stk. 3, hvoraf det fremgår, at det ved fastsættelse af straffen skal betragtes som en skærpende omstændighed, at en trussel om vold efter stk. 1 har baggrund i forurettedes lovlige ytringer i den offentlige debat eller i øvrigt har til formål at forhindre forurettede i at gøre brug af sin ytringsfrihed i den offentlige debat.

Det fremgår af forarbejderne til bestemmelsen (L 14 af 6. oktober 2021 de almindelige bemærkninger pkt. 2.2.3. og de specielle bemærkninger til § 1, nr. 4), at ændringen for det første indebærer, at det

ved fastsættelse af straffen skal betragtes som en skærpende omstændighed, at en trussel har baggrund i forurettedes lovlige ytringer i den offentlige debat, hvorved forstås tilfælde, hvor en forbrydelse begås som reaktion på den forurettedes ytringer i den offentlige debat i overensstemmelse med straffelovens § 81, nr. 7.

Ændringen indebærer for det andet, at det ved fastsættelse af straffen skal betragtes som en skærpende omstændighed, hvis truslen i øvrigt har til formål at forhindre forurettede i at gøre brug af sin ytringsfrihed i den offentlige debat. Herved forstås bl.a. tilfælde, hvor gerningsmanden forud for forurettedes deltagelse i den offentlige debat fremsætter en trussel over for forurettede med det formål at forhindre forurettede i at ytre sig. På denne måde fanges også de tilfælde, hvor truslen ikke udgør en reaktion på en allerede fremsat ytring, men i stedet fremsættes for at forhindre forurettede i at ytre sig.

Strafskærpelsen medfører, at der som udgangspunkt skal ske en fordobling af strafniveauet i forhold til den straf, der ellers ville være fastsat af domstolene i overensstemmelse med gældende praksis for tilsvarende trusler. Se nærmere nedenfor om strafpåstanden under punkt 5.1.1.

Straffelovens § 119, stk. 3, 2. pkt., finder alene anvendelse på tilfælde af trussel om vold efter straffelovens § 119, stk. 1. Der er ikke herved tilsigtet en tilsvarende skærpelse af straffen for vold efter straffelovens § 119, stk. 1.

Det bemærkes, at det følger af straffelovens § 81, nr. 7, at det ved straffens fastsættelse i almindelighed skal indgå som en skærpende omstændighed, at gerningen har baggrund i den forurettedes lovlige ytringer i den offentlige debat. Denne bestemmelse finder ikke anvendelse i forhold til overtrædelser af straffelovens § 119 for så vidt angår trusler, idet specialbestemmelsen i straffelovens § 119, stk. 3, anvendes i stedet.

Det bemærkes endvidere, at en trussel, der har til formål at forhindre forurettede i at gøre brug af sin ytringsfrihed i den offentlige debat, efter omstændighederne vil kunne indeholde et element af tvang omfattet af straffelovens § 260, stk. 1, nr. 1. Straffelovens § 119, stk. 3, 2. pkt., finder anvendelse i tilfælde, hvor truslen er fremsat med henblik på at afskære forurettede fra at ytre sig i en given sammenhæng i den offentlige debat. I sådanne tilfælde vil der skulle straffes i medfør af bestemmelsen, selv om forholdet efter omstændighederne også ville kunne straffes efter straffelovens § 260. Der vil således kunne straffes i sammenstød mellem de to bestemmelser.

Strafskærpelsen omfatter den beskyttede personkreds efter straffelovens § 119, der deltager i den offentlige debat, herunder politikere, politibetjente mv. Strafskærpelsen gælder også for digitale trusler. Ved digitale trusler forstås trusler fremsat gennem internettet, herunder hvor digitale medier som e-mail, sociale medier, blogs og hjemmesider bruges til at true nogen.

Bestemmelsen omfatter både tilfælde, hvor forurettede allerede har taget del i debatten og modtager trusler som en reaktion herpå, samt tilfælde, hvor forurettede forud for en mulig ytring trues til at tie. Bestemmelsen finder anvendelse for trusler, der har til formål at afholde forurettede fra at deltage i den offentlige debat. Udenfor falder tilfælde, hvor truslen har til formål at forhindre den forurettede i at ytre sig under rent private former.

Bestemmelsen omfatter f.eks. tilfælde, hvor politikere udtaler sig med henblik på at deltage i debatten og i den forbindelse bliver udsat for trusler som reaktion på ytringen. Den omfatter endvidere tilfælde, hvor eksempelvis en politibetjent eller sygeplejerske tager del i debatten og udsættes for trusler. Bestemmelsen gælder også, hvor en trussel fremsættes over for en person omfattet af den beskyttede personkreds, der har en bestemt politisk eller religiøs overbevisning, og hvor truslen har til formål at forhindre vedkommende i at udtale sig offentligt herom. Strafskærpsen vil således f.eks. kunne omfatte tilfælde, hvor en trussel har til formål at forhindre forurettede i at ytre sig offentligt om f.eks. den pågældendes tilknytning til eller frafald fra en religion, et meningsfællesskab eller en politisk overbevisning.

Der henvises i det hele til forarbejderne til lov nr. 2601 af 28. december 2021 (L 14 af 6. oktober 2021 de almindelige bemærkninger pkt. 2.2.3. og de specielle bemærkninger til § 1, nr. 4) og til pkt. 5.1.1. nedenfor vedrørende strafpåstanden.

Det bemærkes, at der med lov nr. 2601 af 28. december 2021 tillige er indsat et nyt stk. 2 i straffelovens § 266, som er enslydende med formuleringen i straffelovens § 119, stk. 3, 2. pkt. Se nærmere herom neden for under pkt. 4.1.8.

Særligt om de strafskærpende omstændigheder i straffelovens § 119, stk. 1, 2. pkt.:

Ifølge straffelovens § 119, stk. 1, 2. pkt., er det en strafskærpende omstændighed, at forholdet - vold eller trussel om vold - er begået, mens eller i umiddelbar forlængelse af, at der i området foregår grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted, eller at forholdet er begået mod en person omfattet af den beskyttede personkreds i den pågældendes fritid. Bestemmelsen blev indsat ved lov nr. 1728 af 27. december 2016 (L 73 af 9. november 2016). Se nærmere om strafudmålingen under pkt. 5.1.1. og pkt. 5.1.2.

Første led af bestemmelsen ("mens eller i umiddelbar forlængelse af, at der i området foregår grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted") sigter til en sådan forstyrrelse af den offentlige orden, som er nævnt i straffelovens § 134 a (deltagelse i slagsmål eller i anden grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted efter aftale eller i forening), jf. L 49 af 29. oktober 2009. Der kan eksempelvis være tale om uroligheder i forbindelse med fodboldkampe, optøjer i forbindelse med demonstrationer, tumult i større personkredse mv.

Det er en betingelse, at gerningsmanden har haft forsæt med hensyn til, at der foregik en sådan forstyrrelse af den offentlige ro og orden. Bestemmelsen kan anvendes, selvom den pågældende ikke har været egentlig deltager i urolighederne og dermed ikke kan straffes for overtrædelse af straffelovens § 134 a. Hvis dette imidlertid er tilfældet, forudsættes det, at der straffes i sammenstød for overtrædelse af begge bestemmelser, jf. straffelovens § 88. Der vil i så fald skulle fastsættes en frihedsstraf, der både omfatter overtrædelsen af straffelovens § 134 a og § 119/§ 119 b.

Det er endvidere en betingelse, at der er en tidsmæssig og geografisk sammenhæng mellem overtrædelsen og den grove forstyrrelse af den offentlige ro og orden. Overtrædelsen skal således begås samtidig med eller i umiddelbar forlængelse af, at der i det pågældende område foregår grove forstyrrelser af den offentlige ro og orden omfattet af straffelovens § 134 a. Dette omfatter også tilfælde, hvor forholdet begås, inden der er opstået sådanne uroligheder, og hvor forholdet fortsat begås, mens der i området foregår grov forstyrrelse af den offentlige ro og orden. Omfattet er desuden forhold, der begås i umiddel-

bar forlængelse af sådanne uroligheder, f.eks. hvis personer på vej væk fra stedet, hvor urolighederne er blevet opløst af politiet, øver vold mod politiet i tilstødende gader mv.

Der skal endvidere være tale om, at overtrædelsen er begået ”i området”, hvor den grove forstyrrelse af den offentlige ro og orden foregår. Den nærmere fastlæggelse af området, hvor der i en given situation foregår uroligheder, beror på en konkret vurdering bl.a. af urolighedernes omfang og udstrækning og af de geografiske forhold det pågældende sted. Bestemmelsen omfatter ikke kun de gader, pladser, torve mv., hvor der foregår uroligheder, men også gader mv., som støder op til det sted, hvor urolighederne foregår, og som f.eks. kan anvendes som adgangs- eller flugtveje til og fra stedet. Bestemmelsen omfatter således f.eks. tilfælde, hvor en gruppe personer i en gade, som støder op til en plads, hvor der foregår omfattende uroligheder, fremsætter trusler mod politiet, som er på vej op mod pladsen.

I nogle tilfælde flytter urolighederne sig løbende – afhængigt af, hvor uromagerne bevæger sig hen – inden for et bestemt område, f.eks. inden for et bestemt kvarter, omkring nogle boligblokke eller omkring et bestemt bygningskompleks. I sådanne tilfælde vil som udgangspunkt hele området omkring f.eks. boligblokkene eller bygningskomplekset være omfattet af bestemmelsen. Bestemmelsen omfatter derimod ikke andre overtrædelser, der sker i samme by eller bydel uden en nær geografisk sammenhæng med det sted, hvor urolighederne foregår, uanset hvad motivet måtte være for overtrædelsen.

Som eksempel på opførsel, der rammes af strafskærpelsesreglen i straffelovens § 119, stk. 1, 2. pkt., kan blandt andet nævnes følgende situation: Efter en fodboldkamp opstår der slagsmål blandt to fanggrupperinger, og da politiet stopper urolighederne, fremsætter en af de anholdte trusler mod to politibetjente.

Endvidere omfatter skærpelsesreglen i straffelovens § 119, stk. 1, 2. pkt., vold eller trussel om vold begået mod den beskyttede person ”i dennes fritid”. Med udtrykket sigtes til, at volden udøves eller truslen fremsættes mod den beskyttede person uden for arbejdstiden eller i en privat sfære.

Det fremgår af forarbejderne til bestemmelsen (de almindelige bemærkninger, pkt. 2.4.3.1. og de specielle bemærkninger til § 1, nr. 5), at strafskærpelsen i almindelighed omfatter trusler fremsat mod den beskyttede person ved dennes private bopæl, på vej til og fra arbejde, i forbindelse med en privat indkøbssituation, på en privat gåtur mv.

Bestemmelsen omfatter herudover i almindelighed også trusler fremsat til den beskyttede persons private telefon, postadresse, e-mailadresse eller profil på et socialt medie eller lignende, idet sådanne trusler må anses for fremsat inden for den beskyttede persons private sfære, uanset om de fremsættes inden for eller uden for arbejdstiden.

Det er i den forbindelse forudsat i forarbejderne til bestemmelsen (de almindelige bemærkninger, pkt. 2.4.3.1.), at det også er omfattet af strafskærpelsen, hvis truslen fremsættes over for den beskyttede persons nærmeste, herunder ægtefælle eller barn, f.eks. fordi denne person åbner døren til bopælen eller besvarer en privat telefon.

Derimod vil trusler, der fremsættes offentligt, men ikke imod den beskyttede person, f.eks. på internettet, i pressen eller lignende i almindelighed ikke være omfattet af strafskærpelsen, idet sådanne trusler ikke kan anses for fremsat mod den beskyttede person i dennes fritid.

Der er i forarbejderne til bestemmelsen (de specielle bemærkninger til § 1, nr. 5) givet følgende eksempler på tilfælde, der er omfattet af strafskærpelsen:

- En fængselsbetjent bliver udsat for et voldeligt overfald på vej hjem fra sit arbejde af en tidligere indsat, der har fulgt efter ham.
- En politibetjent, der arbejder med rocker- og bandemiljøet, bliver i sin fritid passet op på parkeringspladsen uden for et supermarked og truet af et bandemedlem, som den pågældende tidligere har været med til at arrestere.
- En socialrådgiver modtager på sin private mobiltelefon sms-beskeder, hvori en borger fremsætter trusler, fordi borgeren er utilfreds med kommunens behandling af sin sag.

4.1.1.3. Anvendelsesområdet for straffelovens § 119 b

Efter straffelovens § 119 b straffes med fængsel indtil 8 år den, der med genstande angriber nogen af de i straffelovens § 119 nævnte personer. Ved fastsættelsen af straffen skal det indgå som en skærpende omstændighed, at forholdet er begået, mens eller i umiddelbar forlængelse af at der i området foregår grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted, eller at forholdet er begået mod den pågældende i dennes fritid.

Bestemmelsen blev indsat i straffeloven ved lov nr. 1832 af 8. december 2020 (L 23 af 7. oktober 2020).

Det fremgår af forarbejderne til loven (de almindelige bemærkninger pkt. 2.1.2), at formålet med et selvstændigt strafferetligt værn mod angreb med genstande på personer i offentlig tjeneste er, at straffelovens skal afspejle samfundets syn på den type utryghedsskabende forbrydelser. Bestemmelsen indebærer ikke en nykriminalisering i forhold til det, der hidtil har været strafbart efter straffelovens § 119, men med loven forudsættes det, at straffen i sager, hvor personer i offentlig tjeneste angribes med f.eks. sten og fyrværkeri, forhøjes med omkring en tredjedel i forhold til den straf, der hidtil har været fastsat af domstolene for tilsvarende overtrædelser af straffelovens § 119.

Den beskyttede personkreds:

Bestemmelsen omfatter de i straffelovens § 119 nævnte personer, jf. ovenfor under pkt. 4.1.1.

Særligt om ordet ”genstande”:

Med ordet ”genstande” forstås ifølge forarbejderne til loven (de almindelige bemærkninger, pkt. 2.1.3. og de specielle bemærkninger til § 1, nr. 3) enhver rørlig ting. Eksempler herpå er sten, fyrværkeri, våben af enhver art og væsker såsom vand, maling eller urin. Omfattet af bestemmelsen er eksempelvis, at der affyres romerlys eller kastes med sten efter betjente, der er ved at forsøge at dæmme op for optøjer eller efter brandmænd under en brandslukning, at en togkonduktør angribes med en peberspray, eller at der affyres fyrværkeri eller kastes med sten efter pleje- eller sygepersonale, der er på vej ud for at tilse en borger. Slag og spark og andre angreb, hvor gerningsmanden alene gør brug af sin egen krop, falder derimod uden for bestemmelsens anvendelsesområde. Vold uden brug af genstande, trusler eller fysiske blokader, der hindrer eller besværliggør de pågældendes tjeneste eller hverv, vil fortsat skulle henføres til straffelovens § 119.

Strafansvar efter bestemmelsen i straffelovens § 119 b absorberer strafansvar efter straffelovens § 244, men ikke efter straffelovens §§ 245 og 246, hvor der vil kunne straffes i sammenstød. Der vil ligeledes

kunne straffes i sammenstød med straffelovens § 252. Der henvises til de almindelige bemærkninger, pkt. 2.1.3. og de specielle bemærkninger til § 1, nr. 3.

Særligt om straffelovens § 119 b, 2. pkt. – Strafskærpende omstændigheder:

Det følger af straffelovens § 119 b, 2. pkt., at det på samme måde som efter straffelovens § 119, stk. 1, ved fastsættelse af straffen skal indgå som en skærpende omstændighed, at forholdet er begået, mens eller i umiddelbar forlængelse af at der i området foregår grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted, eller at forholdet er begået mod den pågældende i dennes fritid.

Fsva. udtrykket ”grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted” henvises til gennemgangen under pkt. 4.1.1.2.

Der er i forarbejderne til straffelovens § 119 b, 2. pkt., (de specielle bemærkninger til § 1, nr. 3) givet følgende eksempler på tilfælde, der er omfattet af strfskærpelsen:

- En gruppe unge spærrer en befærdet gade med nogle containere, som de sætter ild til, og da brandvæsenet rykker ud for at slukke den påsatte brand, kaster en af de unge en flaske efter brandmændene.
- En større gruppe maskerede personer går i forbindelse med en demonstration til angreb på politiet ved at kaste sten og affyre kanonslag.
- Efter en fodboldkamp opstår der slagsmål blandt to fangrupperinger, og da politiet stopper urolighederne, skydes der romerlys efter dem.

Fsva. udtrykket ”i dennes fritid” henvises til gennemgangen under pkt. 4.1.1.2.

Som eksempel på en situation, der er omfattet af strfskærpelsen, nævnes i forarbejderne til straffelovens § 119 b, 2. pkt. (de specielle bemærkninger til § 1, nr. 3), at en fængselsbetjent bliver udsat for et voldeligt overfald med genstand, f.eks. stenkast, på vej hjem fra sit arbejde af en tidligere indsat, der har fulgt efter ham.

Hvis der er tale om et forhold begået mens eller i umiddelbar forlængelse af, at der i samme område foregår grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted, eller om et forhold begået mod en person tilhørende den beskyttede persongruppe i den pågældendes fritid, forudsættes det med bestemmelsen, at der skal ske en yderligere forhøjelse af straffen med omkring en tredjedel i forhold til den frihedsstraf, der ellers vil blive fastsat efter straffelovens § 119 b, stk. 1.

Om strafpåstanden i sager om overtrædelse af straffelovens § 119 b henvises til pkt. 5.1.3.

4.1.1.4. Særligt om skærpelse af straffen for vold mod ansatte i kriminalforsorgens institutioner

Ved lov nr. 893 af 21. juni 2022 (L 180 af 27. april 2022), der trådte i kraft den 1. juli 2022, blev der indsat et nyt stk. 5 i straffelovens § 119 og et nyt stk. 2 i straffelovens § 119 b, som angiver, at hvis der øves vold omfattet af § 119, stk. 1, eller § 119 b, mod en ansat i en af kriminalforsorgens institutioner, kan straffen forhøjes indtil det dobbelte.

Det fremgår af forarbejderne til loven (L 180 af 27. april 2022, de specielle bemærkninger til § 2, nr. 2 og 3), at strfskærpelsen omfatter alle tilfælde, hvor en ansat i en af kriminalforsorgens institutioner

udsættes for vold under udførelsen af tjenesten eller hvervet eller i anledning af samme. Ansatte i f.eks. arresthusene, transport- og bevogtningsenhederne, fængslerne samt pensionerne er således omfattet af den beskyttede personkreds. Modsat er ansatte i f.eks. Kriminalforsorgen i Frihed (KiF) ikke omfattet.

Ud over tilfælde, hvor volden begås i kriminalforsorgens institutioner, finder strafskærpelsen f.eks. også anvendelse ved vold begået i forbindelse med transport af indsatte til og fra retten, i forbindelse med bevogtning af den indsatte under en hovedforhandling, ved ledsaget udgang af indsatte eller ved andre situationer, hvor den ansatte på grund af de fysiske forhold eller sin funktion, ikke blot kan fjerne sig fra voldelige indsatte og på den måde undgå konflikt, når der opstår farlige situationer.

Det bemærkes, at den beskyttede personkreds i straffelovens § 119, stk. 5, er personale ansat i kriminalforsorgens institutioner, som er beskyttet efter straffelovens § 119, stk. 1. Derimod er ansatte i kriminalforsorgens institutioner, som alene falder inden for beskyttelsen i straffelovens § 119, stk. 2 (overordnet fængselspersonale), ikke omfattet.

Om strafpåstanden i sager omfattet af straffelovens §§ 119, stk. 5, og 119 b, stk. 2, henvises til pkt. 5.1.4.

4.1.2. Straffelovens § 119 a

Efter straffelovens § 119 a straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år den, som krænker en af de i straffelovens § 119 nævnte personers fred ved at kontakte, forfølge eller på anden måde chikanere den pågældende under udførelsen af tjenesten eller hvervet eller i anledning af samme.

Bestemmelsen er indsat i straffeloven ved lov nr. 1728 af 27. december 2016.

Det fremgår af forarbejderne til bestemmelsen (L 73 af 9. november 2016, de almindelige bemærkninger, pkt. 2.5.2.), at formålet med bestemmelsen er at opretholde et rimeligt beskyttelsesniveau og at sikre, at personer i offentlig tjeneste eller hverv upåvirket kan udføre deres arbejde.

Straffelovens § 119 a, stk. 2, blev indsat ved lov nr. 82 af 30. januar 2019 (L 94 af 14. november 2018), der trådte i kraft den 1. februar 2019. Formålet med stk. 2 er en generel forhøjelse af strafniveauet for chikane mod offentligt ansatte og personer, der varetager offentlige hverv. Læs mere om § 119 a, stk. 2, under pkt. 5.2.

Den beskyttede personkreds:

Bestemmelsen omfatter den samme personkreds som straffelovens § 119, stk. 1, jf. forarbejderne til bestemmelsen (de almindelige bemærkninger, pkt. 2.5.3.1. og de specielle bemærkninger til § 1, nr. 6). Se under pkt. 4.1.1.

Bestemmelsens anvendelsesområde:

Bestemmelsen omfatter tilfælde, hvor den pågældende udsættes for fredskrænkelser ved kontakt, forfølgelse eller anden form for chikane.

Ved chikanøs "kontakt" forstås ifølge forarbejderne til bestemmelsen (de almindelige bemærkninger, pkt. 2.5.3.1. og de specielle bemærkninger til § 1, nr. 6) blandt andet mundtlige eller skriftlige henvendelser.

ser. Henvendelser, der sker via elektronisk kommunikation, det vil sige ved anvendelse af telefon og internet mv., er også omfattet. Sådanne henvendelser vil f.eks. kunne være e-mails, sms eller beskeder via sociale netværk (f.eks. Facebook, Instagram eller Twitter (nu X)) eller apps (Whatsapp eller Skype).

Kontakt kan imidlertid forekomme på forskellig måde, og det er efter bestemmelsen afgørende, om den pågældende adfærd reelt har karakter af en henvendelse eller kontakt fra gerningsmanden til den beskyttede person. Det er derimod ikke afgørende, om kontakten sker direkte. Det forhold, at en meddelelse gennem f.eks. Facebook, blogs, debatfora mv. på internettet ikke direkte er adresseret til den beskyttede person, er således ikke afgørende. Det er dog et krav, at meddelelsen må kunne anses for reelt rettet også mod den beskyttede person, ligesom gerningsmanden må have forsat til, at meddelelsen virker som en henvendelse til den beskyttede person.

Bestemmelsen omfatter også andre former for henvendelser (kontakt), herunder f.eks. henvendelser i form af ophold uden for den beskyttede persons bolig, aflevering eller tilsendelse af objekter mv. Kontakt kan også bestå i, at en person går til et sted, som den pågældende ved, at den beskyttede person er på vej til.

Ved chikanøs ”forfølgelse” forstås ifølge forarbejderne til bestemmelsen (de almindelige bemærkninger, pkt. 2.5.3.1. og de specielle bemærkninger til § 1, nr. 6) blandt andet det tilfælde, hvor den pågældende person følger, iagttager eller overvåger en beskyttet person uden helt at nærme sig, således at adfærden ikke eller ikke med sikkerhed kan betegnes som kontakt.

Udtrykket ”anden form for chikane” skal ifølge forarbejderne til bestemmelsen (de almindelige bemærkninger, pkt. 2.5.3.1. og de specielle bemærkninger til § 1, nr. 6) forstås bredt og kan omfatte alle typer af handlinger, herunder fysisk ageren og forskellige former for kommunikation. Der kan eksempelvis være tale om videooptagelse eller fotografering af den beskyttede person i private sammenhænge eller videregivelse, herunder offentliggørelse, af private oplysninger mv.

Det er en forudsætning, at kontakten, forfølgelsen mv. udgør en ”fredskrænkelse” af den beskyttede person, og at der er tale om en adfærd af en sådan karakter og grovhed, at det ud fra en objektiv vurdering kan betegnes som chikane af den pågældende.

Det er forudsat i forarbejderne (de almindelige bemærkninger, pkt. 2.5.3.1. og de specielle bemærkninger til § 1, nr. 6), at bestemmelsen omfatter handlinger, der generelt er egnet til at udgøre en krænkelse af den beskyttede persons fred. Det indebærer, at der ikke stilles krav om, at den beskyttede persons fred i det konkrete tilfælde er blevet krænket.

Kerneområdet for bestemmelsen er efter forarbejderne de tilfælde, hvor der ud fra sagens oplysninger, f.eks. stedet og tidspunktet for samt indholdet af henvendelserne mv., ikke er tvivl om, at gerningsmanden har til formål at chikanere den pågældende.

En fredskrænkelse kan f.eks. bestå i hyppige, uønskede henvendelser eller i andre handlinger, der er ubehagelige, utryghedsskabende eller forstyrrende på grund af deres antal, deres indhold eller et udtrykt ønske om at være fri for yderligere kontakt.

En enkeltstående henvendelse kan efter omstændighederne have en sådan grovhed, at den vil kunne udgøre en krænkelse af den beskyttede persons fred og dermed være omfattet af bestemmelsen. Eksempelvis vil en personlig henvendelse på bopælen, hvor gerningsmanden kommer med krænkende udtalelser i almindelighed være af en sådan grovhed, at det er omfattet af bestemmelsen.

Andre tilfælde af personlig kontakt mv. til den beskyttede person, f.eks. ved dennes private bopæl og på vej til og fra arbejde, vil efter omstændighederne ligeledes kunne udgøre en fredskrænkelser.

En enkeltstående chikanøs opringning eller besked vil i almindelighed ikke være omfattet af bestemmelsen, men såfremt de chikanøse opringninger eller beskeder gentager sig, vil forholdet stille sig anderledes. Desto mere chikanøs opringningen eller beskeden er, desto færre chikanøse opringninger eller beskeder skal der til, før forholdet omfattes af bestemmelsen. For eksempel vil hyppige opringninger eller offentliggørelse af privat telefonnummer med en opfordring til andre om at skabe en "sms-storm" eller lignende mod den beskyttede person kunne udgøre en fredskrænkelser omfattet af bestemmelsen. Det samme gælder en enkeltstående chikanøs handling, hvis gerningspersonen har viden om, at den beskyttede person også bliver chikaneret af lignende adfærd fra andre. En enkeltstående chikanøs opringning om natten vil efter sit indhold og formål kunne udgøre en fredskrænkelser omfattet af bestemmelsen.

Meddelelse af urigtige oplysninger om eksempelvis alvorlige ulykker overgået en persons nærtstående eller lignende vil i almindelighed også udgøre en fredskrænkelser omfattet af bestemmelsen.

For så vidt angår oprettelse af eller bidrag til en hjemmeside eller en side på et socialt medie bemærkes det, at bestemmelsen navnlig er tiltænkt at skulle finde anvendelse på såkaldte "hadsider" eller lignende sider på internettet. Disse sider er kendetegnet ved, at deres indhold har til formål mere systematisk at forfølge, udstille eller krænke de pågældende, eksempelvis ved offentliggørelse af private personoplysninger, herunder private billeder, privat-telefonnummer eller privatadresser og eventuelt i kombination med en nedsættende eller krænkende omtale af den pågældende. Det vil derimod i almindelighed ikke være omfattet af bestemmelsen, hvis der alene er tale om gengivelse af oplysninger om eksempelvis en offentligt ansat hverv, f.eks. navnet på en embedsmand, der har truffet en administrativ afgørelse, eller en neutral gengivelse af andre offentligt tilgængelige oplysninger, f.eks. offentligt tilgængelige telefonnumre.

Enkeltstående eller et begrænset antal opslag på sociale medier eller på internettet i øvrigt, hvor der ikke er tale om en systematisk og gentagen forfølgelse mv. af en eller flere personer, vil som udgangspunkt ikke være en fredskrænkelser omfattet af bestemmelsen. Et enkeltstående opslag vil dog i særlige tilfælde kunne have en sådan grovhed, at det omfattes af bestemmelsen. Det beror på en konkret vurdering af opslagets indhold og karakter samt omstændighederne i øvrigt, om opslaget har en sådan grovhed. Opslaget skal som ovenfor nævnt under alle omstændigheder være egnet til at udgøre en krænkelse af den beskyttede persons fred, hvilket blandt andet vil kræve, at et opslag på f.eks. Facebook må anses for reelt rettet også mod den beskyttede person.

Der skal generelt lægges vægt på, om et tilfælde af kontakt, forfølgelse mv. sker i en ikke-arbejdsmæssig sammenhæng eller en arbejdsmæssig sammenhæng, idet der i den sidstnævnte situation typisk vil skulle noget mere til, før der er tale om en fredskrænkelser i bestemmelsens forstand.

Det skal navnlig ses i sammenhæng med, at en person i offentlig tjeneste som en naturlig del af sit hverv i mange situationer vil være i kontakt med borgere, herunder hvor der kan opstå uoverensstemmelser. Det

gælder navnlig, når der sker myndighedsudøvelse. Herudover skal der – også som følge af Danmarks internationale forpligtelser, herunder særligt EMRK artikel 10 – være vide rammer for at kritisere offentlige myndigheder og personer i offentlig tjeneste. Tålegrænsen må derfor for en generel betragtning være højere, når den beskyttede person er i tjeneste.

Forfølgelse, overvågning eller observation, herunder ved brug af kamera, af den beskyttede person i en ikke-arbejds-mæssig situation, det vil sige i fritiden, vil i almindelighed udgøre en fredskrænkelser omfattet af bestemmelsen, idet der typisk aldrig vil være nogen saglig grund til at foretage sådan en handling.

Derimod vil forfølgelse, overvågning eller observation, herunder ved brug af kamera, af den beskyttede person i en arbejds-mæssig situation normalt ikke være omfattet af bestemmelsen. For eksempel vil det i almindelighed ikke være en overtrædelse af den foreslåede bestemmelse at videofilme politibetjente, parkeringsvagter mv. i forbindelse med deres arbejde i det offentlige rum. Der kan dog være tilfælde, som omfattes af bestemmelsen. Det vil blandt andet kunne være tilfældet, hvis der samtidig fremsættes udtalelser af chikanøs karakter, herunder f.eks. om den pågældendes børn mv. eller om private personoplysninger såsom privat adresse eller telefonnummer mv.

Den efterfølgende offentliggørelse af en videooptagelse kan i overensstemmelse med det anførte udgøre en selvstændig fredskrænkelser.

Særligt om forholdet til ytringsfriheden:

Straffelovens § 119 a finder ikke anvendelse, hvis den pågældende adfærd har karakter af en ytring, der er beskyttet af artikel 10 i Menneskerettighedskonventionen (EMRK), sådan som denne bestemmelse fortolkes af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol (EMD).

Anklagemyndigheden skal derfor i forbindelse med tiltalerspørgsmålet foretage en konkret vurdering af, om hensynet til ytringsfriheden – om navnlig emner af samfundsmæssig interesse – fører til, at der ikke skal rejses tiltale.

Efter EMRK artikel 10, stk. 1, har enhver ret til ytringsfrihed. Artikel 10, stk. 1, omfatter såvel ytringer i form af oplysninger om faktiske forhold som tilkendegivelser af personlige meninger.

Beskyttelsen af ytringsfriheden efter artikel 10, stk. 1, er ikke ubegrænset. Der kan foretages indgreb i ytringsfriheden, hvis indgrebet er foreskrevet ved lov og er nødvendigt i et demokratisk samfund af hensyn til den nationale sikkerhed, territorial integritet eller offentlig tryghed, for at forebygge uorden eller forbrydelse, for at beskytte sundheden eller sædeligheden, for at beskytte andres gode navn og rygte eller rettigheder, for at forhindre udspreddelse af fortrolige oplysninger eller for at sikre domsmagtens autoritet, jf. artikel 10, stk. 2.

Det centrale spørgsmål vil typisk være, om indgrebet kan anses for nødvendigt i et demokratisk samfund. EMD har i sin praksis slået fast, at der – i lyset af, at ytringsfriheden udgør en helt grundlæggende rettighed i et demokratisk samfund – skal være et presserende samfundsmæssigt behov for at anse denne betingelse for opfyldt. EMD anlægger i den forbindelse en konkret helhedsvurdering af den pågældende sag, hvor ikke blot indholdet af de omhandlede ytringer, men også den kontekst, som de er fremsat i, og hvem de er fremsat overfor, tillægges betydning.

EMD har i sin praksis slået fast, at personer i offentlig tjeneste i deres hverv er underlagt vide rammer for acceptabel kritik og således må tåle mere end private, hvilket har sammenhæng med, at der i et demokratisk samfund skal være vide rammer for at kritisere myndighederne. Det bemærkes i den forbindelse, at EMRKs artikel 10 efter EMDs praksis også omfatter ytringer, der fornærmer og chokerer samfundet eller dele heraf.

EMD har dog også i flere sager slået fast, at det kan være nødvendigt at beskytte personer i offentlig tjeneste mod fornærmelige og ydmygende verbale angreb tiltænkt at påvirke dem i udførelsen af deres hverv eller for at skade offentlighedens tillid til dem og den myndighed, som de arbejder for, jf. eksempelvis dom af 21. januar 1999, Janowski mod Polen, dom af 21. marts 2002, Nikula mod Finland, og dom af 21. december 2004, Busuioc mod Moldova.

I forhold til udtalelser i aviser eller andre lignende medier er der efter EMD praksis en videre adgang til at fremkomme med skarpe polemiske udtalelser. Der er således forskel på, om ytringerne fremsættes generelt over for offentligheden (f.eks. som led i en igangværende debat om et emne af samfundsmæssig interesse), eller om der sættes ind over for en embedsmand i funktion, jf. blandt andet sagen Busuioc mod Moldova.

Der gælder endnu videre adgang til at fremkomme med skarpe og polemiske udtalelser, hvis udtalelserne rettes mod en offentlig institution som sådan og ikke mod en navngiven embedsmand, jf. dom af 25. juni 1992, Thorgeirsen mod Island.

Der gælder efter EMDs praksis en særlig vid adgang til at ytre sig skarpt og polemisk om politikere, jf. blandt andet dom af 8. juli 1986, Lingens mod Østrig, dom af 23. maj 1991, Oberschlick mod Østrig (nr. 1), dom af 1. juli 1997, Oberschlick mod Østrig (nr. 2), og dom af 25. februar 2010, Renaud mod Frankrig, herunder særligt når sådanne udtalelser fremsættes som led i en igangværende politisk debat.

Efter EMDs praksis er der også en videre adgang til at kritisere embedsmænd end private. EMD har imidlertid udtalt, at embedsmænd ikke i samme omfang som politikere kan siges bevidst at udsætte sig selv for, at alle deres udtalelser og handlinger kritisk bliver undersøgt, jf. blandt andet dom af 17. december 2004, Pedersen og Baadsgaard mod Danmark.

Der henvises til forarbejderne til lov nr. 1728 af 27. december 2016 (L 73 af 9. november 2016 de almindelige bemærkninger afsnit 2.5.4.2.).

Du kan finde andre relevante domme fra EMD på HUDOC's hjemmeside.

Bestemmelsens forhold til reglerne om tilhold og opholdsforbud:

En overtrædelse af straffelovens § 119 a kan efter omstændighederne udløse et tilhold og/eller et opholdsforbud mod gerningsmanden.

I tilfælde, hvor gerningsmanden har overtrådt både straffelovens § 119 a og et allerede meddelt tilhold eller opholdsforbud, straffes for begge overtrædelser.

Se nærmere nedenfor under pkt. 4.1.6. om tilhold og opholdsforbud.

Bestemmelsens forhold til straffelovens § 242 om stalking:

Systematisk og vedvarende kontakt, forfølgelse eller chikane af en person omfattet af den beskyttede personkreds i straffelovens § 119 kan have karakter af stalking. Anklagemyndigheden bør i sådanne situationer overveje, om der skal rejses tiltale for overtrædelse af straffelovens § 242.

Se nærmere nedenfor under pkt. 4.1.11. om straffelovens § 242.

Om straffepåstanden for overtrædelse af straffelovens § 119 a, se pkt. 5.2.

Se endvidere pkt. 2.2.1. vedrørende håndtering af sager om overtrædelse af straffelovens § 119 a, hvor polititjenestemænd er forurettede.

4.1.3. Straffelovens § 121

Efter straffelovens § 121 straffes den, som med hån, skældsord eller anden fornærmelig tiltale overfalder nogen af de i straffelovens § 119 nævnte personer under udførelsen af den pågældendes tjeneste eller hverv eller i anledning af samme.

Den beskyttede personkreds:

Bestemmelsen yder personer, der handler i medfør af offentlig tjeneste eller hverv, en særlig strafferetlig beskyttelse mod eksempelvis fornærmelig tiltale.

Se nærmere om den personkreds, der er omfattet af bestemmelsen, under pkt. 4.1.1. vedrørende straffelovens § 119, stk. 1.

Bestemmelsens anvendelsesområde:

Bestemmelsen omfatter tilfælde, hvor offentligt ansatte personer udsættes for fornærmelig tiltale, ringeagtsytringer mv.

- i arbejdstiden under udførelsen af tjenesten,
- uden for arbejdstiden, hvor den pågældende må anses for at være trådt i tjeneste, samt
- uden for arbejdstiden i anledning af tjenesten.

Den fornærmelige tiltale, ringeagtsytringen mv. skal være fremsat direkte til den forurettede. Omfattet er således ytringer mv. fremsat personligt, i en telefonsamtale/sms, i et brev, en e-mail eller lignende. Ytringer mv., som er fremsat f.eks. via tredjemand, er derimod ikke omfattet.

I tilfælde, hvor ytringen mv. ikke kan anses for omfattet af bestemmelsen i straffelovens § 121, vil ordensbekendtgørelsens § 3, stk. 1, efter omstændighederne kunne anvendes i stedet. Se nærmere herom under pkt. 4.1.5. Det kan også overvejes, om straffelovens § 267 og § 268 kan finde anvendelse, se pkt. 4.1.9.

Se endvidere pkt. 2.2.2. vedrørende håndtering af sager om overtrædelse af straffelovens § 121, hvor polititjenestemænd er forurettede.

Om strafpåstanden i sager om overtrædelse af straffelovens § 121 henvises til pkt. 5.3.

4.1.4. Straffelovens § 291, stk. 4, 2. pkt.

Efter straffelovens § 291, stk. 1, straffes den, der ødelægger, beskadiger eller bortskaffer en ting, der tilhører en anden.

Den almindelige strafferamme for hærværk er bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder.

Øves der hærværk af betydeligt omfang eller af mere systematisk eller organiseret karakter, eller er gerningsmanden tidligere fundet skyldig i hærværk, kan straffen stige til fængsel i 6 år, jf. stk. 2.

Det er en skærpende omstændighed, hvis hærværk efter straffelovens § 291, stk. 1 og 2, begås mod ting, der tilhører en af de i straffelovens § 119 nævnte personer, når gerningen har baggrund i den forurettedes udførelse af tjeneste eller hverv. Dette følger af straffelovens § 291, stk. 4, 2. pkt., der blev indført ved lov nr. 82 af 30. januar 2019 (L 94 af 14. november 2018). Strafskærpelsesreglen trådte i kraft den 1. februar 2019.

Det er en forudsætning, at hærværket har ”baggrund” i den pågældendes udførelse af offentlig tjeneste eller hverv, hvilket bl.a. vil omfatte tilfælde, hvor hærværket begås som reaktion på eller som følge af den forurettedes udførelse af offentlig tjeneste eller hverv.

Som et eksempel kan nævnes hærværk mod en socialrådgivers private bil, hvis hærværket begås som følge af den pågældendes arbejde.

Om strafpåstanden i sager om overtrædelse af straffelovens § 291, stk. 4, 2. pkt., jf. stk. 1 og 2, henvises til pkt. 5.4.

Det bemærkes, at straffelovens § 291, stk. 4, 2. pkt. ikke finder anvendelse, hvis hærværket har baggrund i den forurettedes nærmestes udførelse af offentlig tjeneste eller hverv. I disse tilfælde kan strafs-kærpeles-reglen i straffelovens § 81, stk. 14, efter omstændighederne finde anvendelse. Se nærmere herom under pkt. 4.4.

4.1.5. Ordensbekendtgørelsens § 3, stk. 1

Efter § 3, stk. 1, i ordensbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 511 af 20. juni 2005 om politiets sikring af den offentlige orden og beskyttelse af enkeltpersoners og den offentlige sikkerhed mv. samt politiets adgang til at iværksætte midlertidige foranstaltninger), må slagsmål, skrigen, råben eller anden støjende, voldelig, fornærmelig eller lignende optræden, der er egnet til at forstyrre den offentlige orden, ikke finde sted.

Fornærmelig optræden mv. over for f.eks. en polititjenestemand, der ikke er omfattet af straffelovens § 119, stk. 1, eller § 121, kan efter omstændighederne være omfattet af denne bestemmelse.

Bestemmelsen kan alene anvendes i situationer, hvor forseelsen er begået på et sted, hvortil offentligheden har almindelig adgang, jf. bekendtgørelsens § 2. Se nærmere herom i Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om Ordensbekendtgørelsen.

Om strafpåstanden i sager om overtrædelse af ordensbekendtgørelsens § 3, stk. 1, henvises til pkt. 5.4.

4.1.6. Tilhold og opholdsforbud

Reglerne om tilhold og opholdsforbud findes i lov nr. 112 af 3. februar 2012 om tilhold, opholdsforbud og bortvisning (tilholdsloven).

Offentligt ansatte mv., der bliver krænket af personer, som de kommer i kontakt med i kraft af deres arbejde, er omfattet af den beskyttede personkreds i tilholdsloven.

En adfærd, der består i overvågning, kontakt, forfølgelse eller chikane af en person, der er omfattet af den beskyttede personkreds i straffelovens § 119, vil kunne indgå i grundlaget for at give et tilhold og/eller et opholdsforbud. En sådan adfærd vil tillige kunne udgøre en overtrædelse af et allerede meddelt tilhold eller opholdsforbud.

Kontakt, forfølgelse eller chikane af en person, der er omfattet af den beskyttede personkreds i straffelovens § 119, vil endvidere kunne udgøre en selvstændig overtrædelse af straffelovens § 119 a (pkt. 4.1.2.), ligesom systematisk og vedvarende kontakt, forfølgelse eller chikane vil kunne udgøre en overtrædelse af straffelovens § 242 om stalking (pkt. 4.1.11.)

I tilfælde, hvor gerningsmanden har overtrådt både straffelovens § 119 a og et allerede meddelt tilhold eller opholdsforbud, skal der straffes i sammenstød. Det samme gælder, hvis gerningsmanden har overtrådt både straffelovens § 242 og et allerede meddelt tilhold eller opholdsforbud.

For en nærmere gennemgang af reglerne i tilholdsloven og strafpåstanden i sager vedrørende overtrædelse af tilholdsloven, henvises til Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om Tilhold, opholdsforbud og bortvisning.

4.1.7. Straffelovens § 264 d

Efter straffelovens § 264 d straffes den, der uberettiget videregiver meddelelser eller billeder om en andens private forhold eller i øvrigt billeder af den pågældende under omstændigheder, der åbenbart kan forlanges unddraget offentligheden (uberettiget videregivelse af meddelelser vedrørende en andens private forhold mv.).

Udbredelse af oplysninger om forurettede, f.eks. via internettet, vil efter omstændighederne kunne udgøre en overtrædelse af straffelovens § 264 d. Se nærmere nedenfor under pkt. 4.2.

Bestemmelsen i straffelovens § 264 d er undergivet betinget offentlig påtale, jf. straffelovens § 275, stk. 2. Det vil sige, at anklagemyndigheden kan føre sagen, hvis den forurettede anmoder om det.

4.1.8. Straffelovens § 266

I tilfælde, hvor en trussel om vold mod en person, der handler i medfør af offentlig tjeneste eller hverv, ikke er omfattet af straffelovens § 119, stk. 1, kan der efter omstændighederne i stedet være tale om en overtrædelse af straffelovens § 266. Se nærmere under pkt. 4.1.1.

Efter straffelovens § 266 straffes den, som på en måde, der er egnet til hos nogen at fremkalde alvorlig frygt for eget eller andres liv, helbred eller velfærd, truer med at foretage en strafbar handling.

Straffelovens § 266 omfatter ikke enhver trussel om voldsudøvelse, og trusler om udøvelse af simpel vold er som udgangspunkt ikke omfattet af bestemmelsen.

Om en trussel om voldsudøvelse er strafbar efter straffelovens § 266 må afgøres ud fra en samlet vurdering af truslens ordlyd sammenholdt med de omstændigheder, hvorunder truslen er fremsat. Se eksempelvis U 2013.472H.

Strafskærpelse for trusler mod ytringsfriheden:

Ved lov nr. 2601 af 28. december 2021 (L 14 af 6. oktober 2021), der trådte i kraft den 1. januar 2022, blev der indsat et stk. 2 i straffelovens § 266, hvorefter det ved fastsættelse af straffen efter stk. 1, skal betragtes som en skærpende omstændighed, at en trussel har baggrund i forurettedes lovlige ytringer i den offentlige debat eller i øvrigt har til formål at forhindre forurettede i at gøre brug af sin ytringsfrihed i den offentlige debat.

Det fremgår af forarbejderne til bestemmelsen (L 14 af 6. oktober 2021 de almindelige bemærkninger pkt. 2.2.3. og de specielle bemærkninger til § 1, nr. 5), at ændringen for det første indebærer, at det ved fastsættelse af straffen skal betragtes som en skærpende omstændighed, at en trussel har baggrund i forurettedes lovlige ytringer i den offentlige debat, hvorved forstås tilfælde, hvor en forbrydelse begås som reaktion på den forurettedes ytringer i den offentlige debat i overensstemmelse med straffelovens § 81, nr. 7.

Ændringen indebærer for det andet, at det ved fastsættelse af straffen skal betragtes som en skærpende omstændighed, hvis truslen i øvrigt har til formål at forhindre forurettede i at gøre brug af sin ytringsfrihed i den offentlige debat. Herved forstås bl.a. tilfælde, hvor gerningsmanden forud for forurettedes deltagelse i den offentlige debat fremsætter en trussel over for forurettede med det formål at forhindre forurettede i at ytre sig. På denne måde fanges også de tilfælde, hvor truslen ikke udgør en reaktion på en allerede fremsat ytring, men i stedet fremsættes for at forhindre forurettede i at ytre sig.

Formålet med ændringen er at skærpe straffen for trusler, herunder digitale trusler, der har baggrund i forurettedes lovlige ytringer i den offentlige debat eller har til formål at forhindre forurettede i at gøre brug af sin ytringsfrihed og deltage i den demokratiske debat.

Strafskærpelsen medfører, at der som udgangspunkt skal ske en fordobling af strafniveauet i forhold til den straf, der ellers ville være fastsat af domstolene for tilsvarende trusler. Se nærmere nedenfor om strafpåstanden under pkt 5.6.

Det bemærkes, at straffelovens § 81, nr. 7, hvorefter det ved straffens fastsættelse i almindelighed skal indgå som skærpende omstændighed, at gerningen har baggrund i den forurettedes lovlige ytringer i den offentlige debat, fremover ikke vil finde anvendelse i forhold til overtrædelser af straffelovens § 266, idet specialbestemmelsen i straffelovens § 266, stk. 2, anvendes i stedet.

Det bemærkes endvidere, at en trussel, der har til formål at forhindre forurettede i at gøre brug af sin ytringsfrihed i den offentlige debat, efter omstændighederne vil kunne indeholde et element af tvang omfattet af straffelovens § 260, stk. 1, nr. 1. Bestemmelsen i straffelovens § 266, stk. 2, finder anvendelse i tilfælde, hvor truslen er fremsat med henblik på at afskære forurettede fra at ytre sig i en given sammenhæng i den offentlige debat. I sådanne tilfælde skal der straffes for overtrædelse af straffelovens § 266, stk. 2, selv om forholdet efter omstændighederne også ville kunne straffes efter straffelovens § 260.

Strafskærpelsen omfatter alle, der deltager i den offentlige debat, herunder journalister, debattører og andre borgere mv. Bestemmelsen omfatter også journalister og lignende, når de som led i deres funktion agerer som formidlere af information, uanset om de deltager i debatten med egne synspunkter eller ej.

Strafskærpelsen gælder også digitale trusler. Ved digitale trusler forstås trusler fremsat gennem internettet, herunder hvor digitale medier som e-mail, sociale medier, blogs og hjemmesider bruges til at true nogen.

Bestemmelsen omfatter tilfælde, hvor forurettede allerede har taget del i debatten og modtager trusler som en reaktion herpå, samt tilfælde, hvor forurettede forud for en mulig ytring trues til at tie. Bestemmelsen finder anvendelse for trusler, der har til formål at afholde forurettede fra at deltage i den offentlige debat. Udenfor falder tilfælde, hvor truslen har til formål at forhindre den forurettede i at ytre sig under rent private former.

Bestemmelsen omfatter f.eks. tilfælde, hvor en borger udtaler sig med henblik på at deltage i debatten og i den forbindelse bliver udsat for trusler som reaktion på ytringen. Bestemmelsen gælder også tilfælde, hvor en trussel fremsættes over for en person, der har en bestemt politisk eller religiøs overbevisning, og hvor truslen har til formål at forhindre vedkommende i at udtale sig offentligt herom. Strafskærpelsen kan således f.eks. efter omstændighederne omfatte tilfælde, hvor en trussel har til formål at forhindre forurettede i at ytre sig offentligt om f.eks. den pågældendes tilknytning til eller frafald fra en religion, et meningsfællesskab eller en politisk overbevisning.

Der henvises i det hele til forarbejderne til lov nr. 2601 af 28. december 2021 (L 14 af 6. oktober 2021) de almindelige bemærkninger pkt. 2.2.3. og de specielle bemærkninger til § 1, nr. 5) og til pkt. 5.6. nedenfor vedrørende strafpåstanden.

Det bemærkes, at der med lov nr. 2601 af 28. december 2021 tillige er indsat et nyt punktum i straffelovens § 119, stk. 3, som er enslydende med formuleringen i straffelovens § 266, stk. 2. Se nærmere herom under pkt. 4.1.1.

4.1.9. Straffelovens § 267 og § 268

Efter straffelovens § 267 straffes den, der fremsætter eller udbreder en udtalelse eller anden meddelelse eller foretager en handling, der er egnet til at krænke nogens ære, for ærekrænkelse med bøde eller fængsel indtil 1 år.

Efter straffelovens § 268 kan den straf, der er nævnt i § 267, stige til fængsel indtil 2 år, hvis en alvorlig beskyldning er usand, eller hvis en beskyldning er fremsat eller udbredt gennem indholdet af et massemedie, og beskyldningen er egnet til væsentligt at skade den forurettede.

Udbredelse af krænkende udtalelser eller sigtelser om forurettede f.eks. via internettet kan efter omstændighederne være en overtrædelse af straffelovens § 267 eller § 268. Se nærmere nedenfor under pkt. 4.2.

Freds- og ærekrænkelser er som udgangspunkt undergivet privat påtale, jf. straffelovens § 275, stk. 1, idet overtrædelser af § 267, jf. § 268, dog er undergivet betinget offentlig påtale, jf. straffelovens § 275, stk. 2, nr. 1.

Herudover kan en sag være undergivet betinget offentlig påtale, jf. straffelovens § 275, stk. 2, nr. 2, når forurettede i sagen er offentligt ansat. Det drejer sig om sager, hvor en person beskyldes for et forhold, der kunne eller kan medføre fortabelse af offentlig stilling eller hverv.

I disse sager skal anklagemyndigheden altså føre sagen, når der foreligger en anmodning, såfremt betingelserne for tiltalerejsning i øvrigt er opfyldt.

Hvis den pågældende ikke længere virker i offentlig tjeneste eller hverv, er det en forudsætning, at sigtelser/krænkelsen vedrører en periode, hvor den pågældende virkede i offentlig tjeneste eller hverv. Se f.eks. U 2013.1067/2H. I den pågældende sag blev tiltalte fundet skyldig i ærekrænkelse efter straffelovens § 267, jf. § 275, stk. 2, ved at have fremsat urigtige sigtelser mod en forhenværende dommer.

Der henvises til Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om Freds- og ærekrænkelser (§§ 263-275 a).

4.1.10. Retsplejelovens § 791 d

Efter retsplejelovens § 791 d, stk. 1, kan der ske blokering af en hjemmeside, hvis der er grund til at antage, at der fra hjemmesiden begås en overtrædelse af straffelovens §§ 114-114 i, 119 eller 119 a, § 263, stk. 1, § 263 a, § 264 d, stk. 2, eller §§ 279, 279 a, 281, 290, 290 a, 300 a eller 301. § 791 d blev indsat i retsplejeloven ved lov nr. 674 af 8. juni 2017 (L 192 af 26. april 2017) og blev senest ændret ved lov nr. 897 af 21. juni 2022 (L 182 af 27. april 2022).

Ved blokering forstås en ordning, der er rettet mod danske internetudbydere med henblik på direkte DNS-blokering fra udbyderens side af hjemmesiden med ulovligt materiale. DNS-blokering medfører, at forsøg på at opnå adgang til blokerede hjemmesider automatisk afvises af internetudbyderen.

Det følger af retsplejelovens § 791 d, stk. 2, at en afgørelse om blokering af en hjemmeside træffes af retten ved kendelse efter politiets begæring. Retsplejelovens § 791 d, stk. 6, indeholder en udtømmende liste over lovovertrædelser, der kan begrunde blokering af en hjemmeside på øjemedet. Der kan ikke foretages blokering på øjemedet i sager vedrørende straffelovens §§ 119 eller 119 a.

Sager om blokering af hjemmesider efter retsplejelovens § 791 d skal registreres i POLSAS på en særskilt sag (gerningskode 83188 - blokering af hjemmeside).

Når retten har givet tilladelse til blokering, skal politiet anmode udbyderne om, at blokeringen ledsages af en tekst, hvoraf det fremgår, at politiet har opnået rettens kendelse om at blokere den pågældende hjemmeside, og at eventuelle indsigelser kan rettes til politiet.

Politiet skal også underrette den, som indgrebet retter sig mod, dvs. lejerer af den hjemmeside (registranten), som retten har givet tilladelse til at blokere. Indeholder hjemmesiden ikke kontaktoplysninger, og kan politiet ikke umiddelbart fremskaffe disse oplysninger på anden vis, kan underretning undlades. Politiet underretter personer i udlandet efter de almindelige retshjælpsregler om underretning til personer i andre lande.

Hvis politiet bliver bekendt med, at grundlaget for kendelsen ikke længere er til stede – for eksempel fordi det ulovlige indhold er fjernet fra hjemmesiden – skal politiet hurtigst muligt fjerne blokeringen. Politiet har ikke pligt til løbende at kontrollere indholdet af de blokerede hjemmesider.

Sager om blokering af hjemmesider skal forelægges for statsadvokaten. Se nærmere under pkt. 3.1.3.

Retsplejelovens regler om beslaglæggelse opretholdes ved siden af blokeringsbestemmelsen i § 791 d, og reglerne om beslaglæggelse forudsættes anvendt, når denne fremgangsmåde vurderes praktisk anvendelig. Det vil navnlig gælde i forhold til danske hjemmesider (”. dk”).

4.1.11. Straffelovens § 242

§ 242 om stalking blev indført i straffeloven ved lov nr. 2600 af 28. december 2021 (L15 af 6. oktober 2021). Bestemmelsen trådte i kraft 1. januar 2022.

Systematisk og vedvarende kontakt, forfølgelse eller chikane af en person omfattet af den beskyttede personkreds i straffelovens § 119, kan have karakter af stalking. Anklagemyndigheden bør i sådanne situationer overveje, om der skal rejses tiltale for overtrædelse af straffelovens § 242. Strafansvar efter straffelovens § 242 forudsætter, at gerningspersonens adfærd har været egnet til at udgøre en krænkelse af forurettedes fred.

For en nærmere gennemgang af straffelovens § 242, herunder straffepåstanden i sager vedrørende overtrædelse af bestemmelsen, henvises til Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om Stalking.

4.2. Særligt om trusler og chikane mod offentligt ansatte mv. på internettet

4.2.1. Trusler fremsat på internettet

Ved lov nr. 1728 af 27. december 2016 blev straffelovens § 119, stk. 1, ændret således, at bestemmelsen også finder anvendelse på trusler om vold fremsat på internettet mv. Se mere under pkt. 4.1.1. Loven finder anvendelse på forhold begået den 1. januar 2017 eller senere.

4.2.2. Fredskrænkelser fremsat på internettet

Der blev ved lov nr. 1728 af 27. december 2016 indsat en ny bestemmelse i straffelovens § 119 a, hvorved det blev gjort strafbart at krænke en af de i straffelovens § 119 nævnte personers fred, ved at kontakte,

forfølge eller på anden måde chikanere den pågældende under udførelsen af tjenesten eller hvervet eller i anledning af samme. Loven finder anvendelse på forhold begået den 1. januar 2017 eller senere.

Bestemmelsen finder blandt andet anvendelse på chikanøs kontakt i form af henvendelser via elektronisk kommunikation (f.eks. via telefon, e-mails, sociale medier eller apps) direkte eller indirekte til den beskyttede person. Læs mere under pkt. 4.1.2.

4.2.3. Anvendelse af reglerne om tilhold og opholdsforbud

Reglerne om tilhold og opholdsforbud, se pkt. 4.1.6., kan efter omstændighederne også finde anvendelse ved chikane, fremsættelse af trusler mv. på internettet, idet et tilhold er et forbud mod bl.a. at opsøge en anden ved skriftlig henvendelse, herunder ved elektronisk kommunikation. Som eksempler på henvendelser via elektronisk kommunikation kan bl.a. nævnes e-mail, sms, beskeder via sociale netværk (f.eks. Facebook, Instagram eller Twitter (nu X)) eller apps (Whatsapp eller Skype).

Sådanne henvendelser vil således kunne indgå i grundlaget for et tilhold eller udgøre en overtrædelse af et allerede givet tilhold.

Det er ikke afgørende, om kontakten sker direkte eller indirekte, men om den pågældendes adfærd reelt har karakter af en henvendelse eller kontakt til den forurettede.

Eksempelvis kan en meddelelse gennem Facebook (selvom den ikke direkte er adresseret til den forurettede) indgå i grundlaget for et tilhold eller udgøre en overtrædelse af et allerede givet tilhold, hvis meddelelsen reelt er rettet – også – mod forurettede og ikke alene mod andre. Se U 2022.644H, der vedrørte indirekte henvendelse til to personer via opslag på Facebook.

Det kan også indgå i grundlaget for et tilhold eller udgøre en overtrædelse af et allerede givet tilhold, hvis der er tale om chikane i form af nedsættende omtale, der udbredes via internettet ved anvendelse af sociale netværk med den følge, at der kommer henvendelser fra andre personer med ubehagelige meddelelser til den forurettede via internettet eller på anden måde, i hvert fald hvis omtalen – udtrykkeligt eller reelt – har karakter af opfordring til andre om at rette henvendelse til den forurettede.

4.2.4. Anvendelse af reglerne i straffelovens § 264 d, § 267 og § 268

Udbredelse af krænkende udtalelser eller oplysninger om forurettede via internettet vil – ud over en overtrædelse af et meddelt tilhold – efter omstændighederne kunne udgøre en overtrædelse af f.eks. straffelovens §§ 267 og 268 om ærekrænkelser eller af straffelovens § 264 d om uberettiget videregivelse af meddelelser vedrørende en andens private forhold mv. Se pkt. 4.1.7. og pkt. 4.1.9.

4.2.5. Anvendelse af reglerne i databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven

Databeskyttelsesforordningens regler finder bl.a. anvendelse, når en person offentliggør oplysninger (herunder billeder) om andre genkendelige personer på internettet, f.eks. i et indlæg, der skrives på sociale medier, medmindre det sker som led i rent personlige eller familiemæssige aktiviteter, jf. forordningens artikel 2, stk. 2, litra c.

Ved vurderingen af, hvornår personoplysninger (herunder billeder) lovligt kan offentliggøres på internettet, skal der tages udgangspunkt i oplysningernes karakter.

Almindelige personoplysninger (dvs. alle andre oplysninger end oplysninger om strafbare forhold omfattet af databeskyttelseslovens § 8, oplysninger om personnummer omfattet af databeskyttelseslovens § 11, og særlige kategorier af personoplysninger, der er omfattet af den udtømmende opremsning i forordningens artikel 9) kan bl.a. offentliggøres, hvis den person, der offentliggør oplysningerne, har en legitim interesse i at offentliggøre oplysningerne, og denne interesse overstiger den omtalte/afbillede persons (den registreredes) interesser eller rettigheder (interesseafvejningsreglen i forordningens artikel 6, stk. 1, litra f). Almindelige personoplysninger kan desuden offentliggøres, hvis der foreligger et gyldigt samtykke fra den omtalte/afbillede person (den registrerede).

Følsomme personoplysninger, oplysninger om strafbare forhold og oplysninger om personnummer må som udgangspunkt kun offentliggøres, hvis den person, der offentliggør oplysningerne, har et gyldigt samtykke fra den person, som oplysningerne vedrører, jf. databeskyttelsesforordningens artikel 9, stk. 2, litra a, samt databeskyttelseslovens § 8, stk. 3, og § 11, stk. 2, nr. 2.

Offentliggørelse af personoplysninger uden hjemmel kan straffes efter databeskyttelseslovens § 41, stk. 1, nr. 4, og stk. 2, nr. 1.

Der henvises til Rigsadvokatmeddelelsens afsnit om Databeskyttelse - Straffesager, hvori reglerne anvendelsesområde beskrives i pkt. 4.1., de mest centrale begreber defineres i pkt. 4.2., og sagernes behandling gennemgås i pkt. 3. Der henvises i øvrigt til Datatilsynets hjemmeside www.datatilsynet.dk.

Såfremt der udbredes krænkende udtalelser eller private oplysninger om en person via internettet, kan dette efter omstændighederne i øvrigt udgøre en overtrædelse af straffelovens § 264 d, § 267 eller § 267, jf. § 268. Se pkt. 4.2.4.

4.3. Chikane mv. af pårørende til offentligt ansatte mv.

Såfremt en person tager kontakt til medlemmer af en offentlig ansats husstand, er der efter § 6 i lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning mulighed for, at tilhold og opholdsforbud kan udstrækkes til at omfatte et medlem af forurettedes husstand, herunder et barn eller en ægtefælle, hvis det findes nødvendigt af hensyn til formålet med tilholdet eller opholdsforbuddet.

Anvendelse af reglen kræver, at betingelserne for at give et tilhold i øvrigt er opfyldt.

Også i tilfælde, hvor tilholdet alene er givet i forhold til den forurettede, vil henvendelser til medlemmer af forurettedes husstand kunne være omfattet af tilholdet, hvis henvendelsen konkret må anses for reelt at være en henvendelse til forurettede eller forsøg herpå. jf. L 73 af 9. november 2016.

Endelig vil sådanne henvendelser kunne danne grundlag for at give et separat tilhold, jf. lovens § 2, i forhold til et andet medlem af husstanden.

Ved lov nr. 1728 af 27. december 2016, der finder anvendelse på forhold begået den 1. januar 2017 eller derefter, er der tilføjet en ny bestemmelse i straffelovens § 81, nr. 14, hvorefter det ved straffens

fastsættelse i almindelig skal indgå som en skærpende omstændighed, at gerningen har baggrund i den forurettedes eller dennes nærmestes offentlige tjeneste eller hverv.

Udtrykket ”offentlige tjeneste eller hverv” skal forstås i overensstemmelse med det tilsvarende udtryk i straffelovens § 119, stk. 1, se nærmere under pkt. 4.1.1.

Det fremgår af forarbejderne til bestemmelsen (de specielle bemærkninger til § 1, nr. 3), at afgrænsningen af begrebet den forurettedes ”nærmeste” skal foretages i overensstemmelse med retsplejelovens § 171 om, hvem der er fritaget for den almindelige pligt til at afgive forklaring i retten. Udtrykket omfatter således normalt personens ægtefælle, faste samlevende, forældre, børn og søskende. Efter omstændighederne vil også fjernere slægtninge, nært besvoglede og mindre faste samlivsforhold kunne være omfattet.

Det er forudsat i forarbejderne til bestemmelsen, at den strafbare handling har baggrund i den pågældendes udførelse af offentlig tjeneste eller hverv, jf. L 73 af 9. november 2016.

4.4. Særligt om straffelovens § 81, nr. 13, 14 og 15

4.4.1. Straffelovens § 81, nr. 13

Efter straffelovens § 81, nr. 13, skal det ved straffens fastsættelse i almindelighed indgå som en skærpende omstændighed, at gerningen er begået af en person, der har været varetægtsfængslet eller undergivet foranstaltning, der træder i stedet herfor, eller af en person, der har udstået straf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter, over for institutionen eller en person med ansættelse ved institutionen.

Bestemmelsen omfatter blandt andet personer, der udstår fængselsstraf eller forvaring i fængsel eller arresthus. Endvidere omfatter den personer, der efter reglerne i udgangsbekendtgørelsen udstår fængselsstraf under udstationering fra fængsel eller arresthus. Herudover omfatter den personer, som udstår straf i kriminalforsorgens pensioner eller institutioner mv., eller som udstår straf på bopælen under intensiv overvågning og kontrol (fodlænkeafsonere).

Bestemmelsen omfatter tillige personer, der er varetægtsfængslede eller undergivet en foranstaltning, der træder i stedet herfor.

Bestemmelsen finder også anvendelse på gerninger, der er begået under eventuel udgang fra institutionen eller under undvigelse fra varetægtsfængsling eller afsoning mv.

Der henvises i det hele til forarbejderne til lov nr. 1728 af 27. december 2016 (L 73 af 9. november 2016 de almindelige bemærkninger, pkt. 2.1.4. og de specielle bemærkninger til § 1, nr. 2).

4.4.2. Straffelovens § 81, nr. 14

Efter straffelovens § 81, nr. 14, skal det ved straffens fastsættelse i almindelighed indgå som en skærpende omstændighed, at gerningen har baggrund i den forurettedes eller dennes nærmestes offentlige tjeneste eller hverv.

Det fremgår af forarbejderne til bestemmelsen (jf. lov nr. 1728 af 27. december 2016, de specielle bemærkninger til § 1, nr. 3), at udtrykket ”offentlig tjeneste eller hverv” skal forstås i overensstemmelse med straffelovens § 119, stk. 1, og at udtrykket forurettedes ”nærmeste” må foretages i overensstemmelse med det tilsvarende begreb i retsplejelovens § 171. Udtrykket omfatter således normalt personens ægtefælle, faste samlevende, forældre, børn og søskende. Efter omstændighederne vil også fjernere slægtninge, nært besvogrede og mindre faste samlivsforhold kunne være omfattet.

Det er en forudsætning, at forbrydelsen har ”baggrund” i den pågældendes eller dennes nærmestes udførelse af offentlig tjeneste eller hverv, hvilket blandt andet omfatter tilfælde, hvor en forbrydelse begås som reaktion på eller som følge af den forurettedes eller dennes nærmestes udførelse af offentlig tjeneste eller hverv.

Som eksempler på tilfælde, der blandt andet omfattes af straffelovens § 81, nr. 14, nævnes i forarbejderne (de specielle bemærkninger til § 1, nr. 3):

- Overtrædelse af et tilhold om ikke at kontakte eller forfølge en medarbejder i en kommunal socialforvaltning, hvis overtrædelsen begås som følge af den pågældendes arbejde.
- Trusler mod en fængselsbetjents ægtefælle, hvis truslerne fremsættes som følge af fængselsbetjentens arbejde.

Det er forudsat, at der foreligger oplysninger om, at den strafbare gerning har baggrund i den pågældendes udførelse af offentlig tjeneste eller hverv, f.eks. ved gerningspersonens tidligere kontakt til den pågældende, gerningspersonens udtalelser eller adfærd i øvrigt i forbindelse med gerningen.

Bestemmelsen finder anvendelse i forhold til enhver form for forbrydelse, som har baggrund i den forurettedes eller dennes nærmestes udførelse af offentlig tjeneste eller hverv.

Bestemmelsen angår strafudmålingen inden for den strafferamme, som gælder for den pågældende forbrydelse. Bestemmelsen har ingen selvstændig betydning i tilfælde, hvor det indgår i selve gerningsindholdet i en strafbestemmelse – eller i betingelserne for anvendelse af en forhøjet strafferamme – at gerningen har baggrund i forurettedes offentlige tjeneste eller hverv. Bestemmelsen omfatter således f.eks. ikke strafudmålingen for overtrædelse af straffelovens §§ 119-122.

4.4.3. Straffelovens § 81, nr. 15

Efter straffelovens § 81, nr. 15, skal det i almindelighed indgå som en skærpende omstændighed, at gerningen har ydmygende karakter.

Bestemmelsen blev indført ved lov nr. 665 af 11. juni 2024, der trådte i kraft den 1. juli 2024.

Bestemmelsen vil omfatte gerninger, der har ydmygende elementer, som ligger ud over den ydmygelse, der i almindelighed er forbundet med at blive udsat for en forbrydelse. Den foreslåede bestemmelse vil således omfatte ydmygende elementer, der ikke er en almindelig del af gerningsindholdet i den straffebestemmelse, som gerningspersonen har overtrådt.

Eksempelvis vil vold i form af slag og spark omfattet af straffelovens § 244, stk. 1, ikke i sig selv skulle anses for at have særskilt ydmygende karakter, da den ydmygelse, der måtte ligge heri, må anses som en almindelig del af gerningsindholdet i straffelovens § 244. Udøves volden i forbindelse med andre ydmygende elementer, f.eks. at forurettede tvinges til at kysse gerningspersonens sko, gå som en hund eller tvinges ned på knæ for at sige undskyld, vil der være tale om ydmygende elementer, som ligger ud over den ydmygelse, der er en almindelig del af gerningsindholdet.

Det ydmygende element kan efter omstændighederne også knytte sig til den konkrete strafbare handling, hvis handlingens ydmygende element ligger ud over den ydmygelse, der må anses som en almindelig del af gerningsindholdet. Det vil eksempelvis være tilfældet ved legemsangreb, hvor den forurettede overhældes med urin.

Det forudsættes, at straffen for vold, jf. straffelovens §§ 119, 244 og 245, og ulovlig tvang, jf. straffelovens § 260, af ydmygende karakter skærpes med 50 pct. i forhold til, hvad straffen er i dag. Skærpelsen vil således skulle fastsættes i forhold til det gældende niveau, hvor domstolene allerede i dag ved straffastsættelsen har tillagt ydmygelsen vægt som en skærpende omstændighed. Det indebærer, at f.eks. en sag om vold af ydmygende karakter, der efter gældende ret ville blive straffet med fængsel i 60 dage, fremover som udgangspunkt vil skulle straffes med fængsel i 3 måneder.

Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne straffniveau vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10. Der kan i det hele henvises til forarbejderne til lov nr. 665 af 11. juni 2024 (lovforslag nr. L 150 af 10. april 2024, de almindelige bemærkninger og de specielle bemærkninger) (Lov nr. 665 af 11. juni 2024)

5. Straf og andre retsfølger

Nedenstående retningslinjer gælder alene for forhold, der er begået den 1. januar 2017 eller senere. For forhold, der er begået forud herfor, henvises til den historiske udgave af Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om Chikane, trusler og vold mod offentlig ansatte mv. (fra 30. marts 2016).

5.1. Strafpåstanden i sager om overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, og § 119 b

5.1.1. Trusler om vold mod offentligt ansatte mv.

Betinget/ubetinget fængselsstraf:

Anklagemyndigheden skal i sager om trusler om vold mod offentligt ansatte mv., jf. straffelovens § 119, stk. 1, som udgangspunkt nedlægge påstand om ubetinget fængsel. Det gælder i hvert fald i sager vedrørende offentligt ansatte, der efter karakteren af deres arbejde er særligt udsat for i det daglige at blive mødt med aggressiv adfærd fra borgernes side.

Der henvises til U 2003.412H, hvor Højesteret fandt, at trussel om vold mod en parkeringsvagt som udgangspunkt må straffes med ubetinget fængsel. Se i øvrigt TfK 2022.216V, hvor Veste Landsret ikke fandt grundlag for at gøre straf på fængsel i 30 dage for trusler om vold mod en parkeringsvagt betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

Anklagemyndigheden skal kun undtagelsesvis og efter en nøje individuel vurdering nedlægge påstand om betinget dom, herunder med vilkår om samfundstjeneste.

Straffens længde:

Ved fastsættelse af straffen for trussel om vold efter straffelovens § 119, stk. 1, skal der lægges vægt på den betydning, som lovovertrædelsen kan have for den pågældendes udførelse af tjenesten eller hvervet, jf. straffelovens § 119, stk. 3, der blev indført ved lov nr. 82 af 30. januar 2019 (L 94 af 14. november 2018). Bestemmelsen trådte i kraft den 1. februar 2019.

Det fremgår af forarbejderne til straffelovens § 119, stk. 3, at formålet med bestemmelsen er, at hæve straffen med omkring en tredjedel i forhold til den straf, der hidtil har været fastsat af domstolene.

Anklagemyndigheden skal derfor i sager om trusler om vold mod offentligt ansatte mv. som udgangspunkt nedlægge påstand om ubetinget fængsel i mindst 30 dage, hvis tiltalte er ustraffet.

Skærpende omstændigheder:

Hvis forholdet er begået, mens eller i umiddelbar forlængelse af at der i området foregår grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted, jf. straffelovens § 119, stk. 1, 2. pkt., skal anklagemyndigheden som udgangspunkt nedlægge påstand om en forhøjelse af straffen med omkring en tredjedel i forhold til den frihedsstraf, der ville være blevet fastsat, inden strafskærpelsesreglen trådte i kraft den 29. december 2016, jf. lov nr. 1728 af 27. december 2016 (L 73 af 9. november 2016 de specielle bemærkninger til § 1, nr. 5). Se i øvrigt nærmere under pkt. 4.1.1.2.

Hvis forholdet er begået mod den forurettede i dennes fritid, jf. straffelovens § 119, stk. 1, 2. pkt., skal anklagemyndigheden ligeledes som udgangspunkt nedlægge påstand om en forhøjelse af straffen med omkring en tredjedel i forhold til den frihedsstraf, der ville være blevet fastsat, inden strafskærpelsesreglen trådte i kraft den 29. december 2016, jf. lov nr. 1728 af 27. december 2016 (L 73 af 9. november 2016 de specielle bemærkninger til § 1, nr. 5). Se i øvrigt nærmere om straffelovens § 119, stk. 1, 2. pkt. under pkt. 4.1.1.2.

Det bemærkes, at strafskærpelsesreglen i straffelovens § 81, nr. 14, ikke omfatter strafudmålingen ved overtrædelse af straffelovens §§ 119-122. Se nærmere herom i pkt. 4.4.

Strafskærpelse for trusler mod ytringsfriheden:

Ved lov nr. 2601 af 28. december 2021 (L 14 af 6. oktober 2021), der trådte i kraft den 1. januar 2022, blev der indsat et nyt punktum i straffelovens § 119, stk. 3, hvoraf det fremgår, at det ved fastsættelse af straffen skal betragtes som en skærpende omstændighed, at en trussel om vold efter stk. 1 har baggrund i forurettedes lovlige ytringer i den offentlige debat eller i øvrigt har til formål at forhindre forurettede i at gøre brug af sin ytringsfrihed i den offentlige debat. Se nærmere ovenfor under pkt. 4.1.1.2.

Strafskærpelsen medfører, at der som udgangspunkt skal ske en fordobling af straffniveauet i forhold til den straf, der ellers ville være fastsat af domstolene for tilsvarende trusler.

Det betyder, at en sag om trusler mod ytringsfriheden efter straffelovens § 119, der tidligere ville være afgjort med 30 dages fængsel, som udgangspunkt vil skulle afgøres med 60 dages fængsel, hvis truslen har baggrund i forurettedes lovlige ytringer i den offentlige debat eller i øvrigt har til formål at forhindre forurettede i at gøre brug af sin ytringsfrihed i den offentlige debat. Straffelovens § 119, stk. 3, 1. pkt., finder fortsat anvendelse, og der skal derfor ved straffens fastsættelse også lægges vægt på den betydning, som truslen kan have for forurettedes udførelse af tjenesten eller hvervet.

Fastsættelse af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne strafniveau vil kunne fraviges i op- eller nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger andre skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Der henvises i det hele til forarbejderne til lov nr. 2601 af 28. december 2021 (L 14 af 6. oktober 2021 de almindelige bemærkninger pkt. 2.2.3. og de specielle bemærkninger til § 1, nr. 4).

Det bemærkes, at der med lov nr. 2601 af 28. december 2021 tillige er indsat et stk. 2 i straffelovens § 266, som er enslydende med formuleringen i straffelovens § 119, stk. 3, 2. pkt. Se nærmere om strafpåstanden i sager vedrørende denne bestemmelse under pkt. 5.6.

5.1.2. Vold (uden brug af genstande) mod offentligt ansatte mv.

Anklagemyndigheden skal i sager om vold mod offentligt ansatte mv., jf. straffelovens § 119, stk. 1, hvor den pågældende er ustraffet, og hvor forholdet ikke falder ind under straffelovens § 119 b, som udgangspunkt nedlægge påstand om ubetinget fængsel i mindst 30 dage, hvis der er tale om mindre alvorlig vold, og ubetinget fængsel i mindst 40-60 dage, hvis der er tale om en ”ordinær” voldssag.

Skærpende omstændigheder:

Hvis forholdet er begået mens eller i umiddelbar forlængelse af at der i området foregår grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted, jf. straffelovens § 119, stk. 1, 2. pkt., skal anklagemyndigheden som udgangspunkt nedlægge påstand om en forhøjelse af straffen med omkring en tredjedel i forhold til den frihedsstraf, der ville være blevet fastsat, inden strafskærpselsesreglen trådte i kraft den 29. december 2016, jf. lov nr. 1728 af 27. december 2016 (L 73 af 9. november 2016 de specielle bemærkninger til § 1, nr. 5).

Hvis forholdet er begået mod den forurettede i dennes fritid, jf. straffelovens § 119, stk. 1, 2. pkt., skal anklagemyndigheden som udgangspunkt nedlægge påstand om en forhøjelse af straffen med omkring en tredjedel i forhold til den frihedsstraf, der ville være blevet fastsat, inden strafskærpselsesreglen trådte i kraft den 29. december 2016, jf. lov nr. 1728 af 27. december 2016 (L 73 af 9. november 2016 de specielle bemærkninger til § 1, nr. 5). Se i øvrigt nærmere om straffelovens § 119, stk. 1, 2. pkt., under pkt. 4.1.1.4.

Hvis vold omfattet af § 119, stk. 1, bliver udøvet mod en ansat i en af kriminalforsorgens institutioner, kan straffen forhøjes indtil det dobbelte. Dette følger af § 119, stk. 5, der blev indsat ved lov nr. 893 af 21. juni 2022 (L 180 af 27. april 2022) og trådte i kraft den 1. juli 2022. Se nærmere herom nedenfor under pkt. 5.1.4.

Det bemærkes, at strafskærpselsesreglen i straffelovens § 81, nr. 14, ikke omfatter strafudmålingen ved overtrædelse af straffelovens §§ 119-122. Se nærmere herom i pkt. 4.4.2.

5.1.2.1. Forbrydelser af ydmygende karakter mod offentlig ansatte

Efter straffelovens § 81, nr. 15, skal det i almindelighed indgå som en skærpende omstændighed, at gerningen har ydmygende karakter.

Bestemmelsen blev indført ved lov nr. 665 af 11. juni 2024, der trådte i kraft den 1. juli 2024.

Det forudsættes, at straffen for vold, jf. straffelovens §§ 119, 244 og 245, og ulovlig tvang, jf. straffelovens § 260, af ydmygende karakter skærpes med 50 pct. i forhold til, hvad straffen er i dag. Skærpselsen vil således skulle fastsættes i forhold til det gældende niveau, hvor domstolene allerede i dag ved straffastsættelsen har tillagt ydmygelsen vægt som en skærpende omstændighed. Det indebærer, at f.eks. en sag om vold af ydmygende karakter, der efter gældende ret ville blive straffet med fængsel i 60 dage, fremover som udgangspunkt vil skulle straffes med fængsel i 3 måneder.

5.1.3. Angreb med genstande på personer i offentlig tjeneste mv., jf. straffelovens § 119 b

Straffen for angreb med genstande på den i straffelovens § 119 nævnte personkreds, der henføres til straffelovens § 119 b, og som er begået efter bestemmelsens ikrafttræden den 15. december 2020, skal forhøjes med omkring en tredjedel i forhold til den straf, der hidtil har været fastsat af domstolene for tilsvarende overtrædelser af straffelovens § 119, stk. 1.

Det betyder, at anklageren i en sag, hvor der efter tidligere praksis ville blive nedlagt påstand om en fængselsstraf på 6 måneder efter straffelovens § 119, for forhold der henføres under straffelovens § 119 b, skal nedlægge påstand om en fængselsstraf på 8 måneder.

Skærpende omstændigheder:

Det følger af straffelovens § 119 b, 2. pkt., at det ved fastsættelse af straffen skal indgå som en skærpende omstændighed, at forholdet er begået, mens eller i umiddelbar forlængelse af at der i området foregår grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted, eller at forholdet er begået mod den pågældende i dennes fritid. Det betyder, at strafskærpselsesgrundene i straffelovens § 119, stk. 1, tilsvarende finder anvendelse ved overtrædelse af straffelovens § 119 b, og at der skal nedlægges påstand om en yderligere forhøjelse af straffen med omkring en tredjedel i forhold til den frihedsstraf, der ellers vil blive nedlagt påstand om efter straffelovens § 119 b. Se nærmere herom ovenfor under pkt. 5.1.2. og i de specielle bemærkninger til nr. 3 i lovforslaget (L 23 af 7. oktober 2020) .

Hvis vold med genstande omfattet af § 119 b, bliver udøvet mod en ansat i en af kriminalforsorgens institutioner, kan straffen forhøjes indtil det dobbelte. Dette følger af § 119 b, stk. 2, der blev indsat ved lov nr. 893 af 21. juni 2022 (L 180 af 27. april 2022) og trådte i kraft den 1. juli 2022. Se nærmere herom nedenfor under pkt. 5.1.4.

5.1.4. Særligt om skærpelse af straffen for vold mod ansatte i kriminalforsorgens institutioner

Ved lov nr. 893 af 21. juni 2022 (L 180 af 27. april 2022), der trådte i kraft den 1. juli 2022, blev der indsat et nyt stk. 5 i straffelovens § 119 og et nyt stk. 2 i § 119 b, som angiver, at hvis der øves vold omfattet af straffelovens § 119, stk. 1, eller § 119 b, mod en ansat i en af kriminalforsorgens institutioner, kan straffen forhøjes indtil det dobbelte.

Det fremgår af forarbejderne til loven, at strafskærpelsen omfatter alle tilfælde, hvor en ansat i en af kriminalforsorgens institutioner udsættes for vold under udførelsen af tjenesten eller hvervet eller i anledning af samme. Ansatte i f.eks. arresthusene, transport- og bevogtningsenhederne, fængslerne samt pensionerne er således omfattet af den beskyttede personkreds. Modsat er ansatte i f.eks. Kriminalforsorgen i Frihed (KiF) ikke omfattet.

Ud over tilfælde, hvor volden begås i kriminalforsorgens institutioner, finder strafskærpelsen f.eks. også anvendelse ved vold begået i forbindelse med transport af indsatte til og fra retten, i forbindelse med bevogtning af den indsatte under en hovedforhandling, ved ledsaget udgang af indsatte eller ved andre situationer, hvor den ansatte på grund af de fysiske forhold eller sin funktion, ikke blot kan fjerne sig fra voldelige indsatte og på den måde undgå konflikt, når der opstår farlige situationer.

Det bemærkes, at den beskyttede personkreds i straffelovens § 119, stk. 5, er personale ansat i kriminalforsorgens institutioner, som er beskyttet efter straffelovens § 119, stk. 1. Derimod er ansatte i kriminalforsorgens institutioner, som alene falder inden for beskyttelsen i straffelovens § 119, stk. 2 (overordnet fængselspersonale), ikke omfattet.

Strafskærpelsen medfører, at der som udgangspunkt skal ske en fordobling af straffniveauet i forhold til den straf, der ellers ville være fastsat af domstolene i overensstemmelse med gældende praksis for tilsvarende voldsforhold begået mod ansatte i kriminalforsorgens institutioner.

Det betyder eksempelvis, at en sag om vold mod en fængselsbetjent efter straffelovens § 119, stk. 1, der før lovændringen ville udløse en straf på 3 måneders fængsel, fremover som udgangspunkt vil skulle udløse en straf på 6 måneders fængsel.

Der er ikke med lovforslaget tilsigtet nogen ændring i anvendelsesområdet for straffelovens § 119, stk. 1, eller § 119 b, ligesom der heller ikke er tilsigtet en ændring i de forhold, der i almindelighed skal anses som skærpende eller formildende omstændigheder.

Hvis forholdet er begået, mens eller i umiddelbar forlængelse af, at der i området foregår grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted, vil dette således – ligesom før lovændringen – skulle indgå som en yderligere skærpende omstændighed ved straffens fastsættelse, jf. straffelovens § 119, stk. 1, 2. pkt. og § 119 b, 2. pkt. Det samme gælder, hvis forholdet er begået mod den pågældende i dennes fritid, jf. straffelovens § 119, stk. 1, 2. pkt. og § 119 b, 2. pkt. Der henvises til pkt. 4.1.1.2 og 4.1.1.3.

Det vil derudover fortsat i almindelighed skulle indgå som en skærpende omstændighed, at gerningen er begået af en person, der er varetægtsfængslet eller udstår straf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter, jf. straffelovens § 81, nr. 12.

Fastsættelse af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne strafniveau vil kunne fraviges i op- eller nedgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger andre skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

5.1.5. Tiltalefrafald

Politidirektøren kan frafalde tiltale i medfør af § 1, stk. 1, nr. 4, i bekendtgørelse om politidirektørernes og statsadvokaternes adgang til at frafalde tiltale i sager om overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, og § 119 b, hvis der er tale om meget begrænset voldsanvendelse mv., og der ikke er sket betydelig skade på forurettede. Tiltalefrafald kan betinges af, at den sigtede vedtager en bøde eller betaler erstatning.

Bestemmelsens anvendelsesområde er navnlig tilfælde, hvor der er tale om mindre alvorlige trusler om vold eller meget begrænset voldsanvendelse begået over for personalet af f.eks. en beboer på et plejehjem eller andet opholdssted eller institution, hvor den pågældende bor eller opholder sig, og hvor det må forventes, at den pågældende under alle omstændigheder skal blive ved med at bo eller opholde sig.

5.2. Strafpåstanden i sager om overtrædelse af straffelovens § 119 a

Straffen for overtrædelse af straffelovens § 119 a blev skærpet ved lov nr. 82 af 30. januar 2019 (L 94 af 14. november 2018), hvor § 119 a, stk. 2, blev indsat. Loven trådte i kraft den 1. februar 2019.

Anklagemyndigheden skal herefter i sager om førstegangsovertrædelse som udgangspunkt nedlægge påstand om en bøde på 10.000 kr., jf. forarbejderne til bestemmelsen (de almindelige bemærkninger, afsnit 2.2.3.1 og de specielle bemærkninger til § 1, nr. 2).

Anklagemyndigheden skal ved grovere – herunder systematiske – overtrædelser nedlægge påstand om en kortere frihedsstraf, jf. forarbejderne til bestemmelsen (de almindelige bemærkninger, afsnit 2.5.3.3. og de specielle bemærkninger til § 1, nr. 6). Efter Rigsadvokatens opfattelse skal anklagemyndigheden som udgangspunkt nedlægge påstand om en fængselsstraf på 14 dage i disse sager. Strafpåstanden vil afhænge af forholdets karakter og grovhed. Hvis der er tale om flere grovere og systematiske overtrædelser, skal anklagemyndigheden som udgangspunkt nedlægge påstand om en fængselsstraf på mere end 14 dage.

Ved vurderingen, af om en overtrædelse kan karakteriseres som grov, lægges vægt på overtrædelsens formål, karakter, omfang, herunder om den har virket stærkt chikanerende eller været egnet til at skabe væsentlig utryghed for den forurettede. Se nærmere herom i forarbejderne (de specielle bemærkninger til § 1, nr. 6).

Anklagemyndigheden skal i gentagelsestilfælde som udgangspunkt nedlægge påstand om en kortere frihedsstraf, jf. forarbejderne til bestemmelsen (de almindelige bemærkninger, afsnit 2.5.3.3. og de specielle bemærkninger til § 1, nr. 6). Hvis tiltalte er idømt en bøde i førstegangstilfældet, skal anklagemyndigheden efter Rigsadvokatens opfattelse som udgangspunkt nedlægge påstand om en fængselsstraf på 14 dage. Strafpåstanden vil afhænge af forholdets karakter og grovhed. Hvis der er tale om flere grovere og systematiske overtrædelser, skal anklagemyndigheden som udgangspunkt nedlægge påstand om en fængselsstraf på mere end 14 dage.

Systematisk og vedvarende kontakt, forfølgelse eller chikane af en person omfattet af den beskyttede personkreds i straffelovens § 119, kan som nævnt under pkt. 4.1.11. have karakter af stalking efter straffelovens § 242. For så vidt angår strafpåstanden i sager vedrørende overtrædelse af straffelovens § 242 henvises til Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om Stalking.

Hvis en overtrædelse af straffelovens § 119 a tillige udgør en overtrædelse af straffelovens § 121, de databeskyttelsesretlige regler eller en overtrædelse af et tilhold efter tilholdsloven, straffes for overtrædelse af alle de pågældende bestemmelser.

Det bemærkes, at strafskærpsreglen i straffelovens § 81, nr. 14, ikke omfatter strafudmålingen ved overtrædelse af straffelovens §§ 119-122. Se mere under pkt. 4.4.2.

5.3. Strafpåstanden i sager om overtrædelse af straffelovens § 121

Anklagemyndigheden skal som udgangspunkt nedlægge påstand om en bødestraf på mindst 5.000 kr. (udmåles i dagbøder), jf. lov nr. 1728 af 27. december 2016 (L 73 af 9. november 2016 de almindelige bemærkninger, pkt. 2.6.3).

Det bemærkes, at strafskærpsreglen i straffelovens § 81, nr. 14, ikke omfatter strafudmålingen ved overtrædelse af straffelovens §§ 119-122. Se nærmere herom i pkt. 4.4.2.

Se nærmere om bestemmelsen i straffelovens § 121 under pkt. 4.1.3.

5.4. Strafpåstanden i sager om overtrædelse af straffelovens § 291, stk. 4, 2. pkt., jf. stk. 1 og 2

Det fremgår af forarbejderne til straffelovens § 291, stk. 4, 2. pkt., at straffen skal forhøjes med en tredjedel i forhold til den straf, som ville være blevet idømt efter de almindelige regler, når hærværk efter § 291, stk. 1 eller stk. 2, begås mod ting, der tilhører en af de i § 119 nævnte personer, hvis gerningen har baggrund i den forurettedes udførelse af offentlig tjeneste eller hverv (L 94 af 14. november 2018, de almindelige bemærkninger pkt. 2.3.3. og de specielle bemærkninger til § 1, nr. 3).

5.5. Strafpåstanden i sager om overtrædelse af ordensbekendtgørelsens § 3, stk. 1

Der skal i sager om overtrædelse af ordensbekendtgørelsens § 3, stk. 1, som udgangspunkt nedlægges påstand om en bødestraf på 1.500 kr., jf. bekendtgørelsens § 18, stk. 1.

Se nærmere om bestemmelsen og strafpåstanden i Rigsadvokatmeddelelsen afsnittet om Ordensbekendtgørelsen samt under pkt. 4.1.4.

5.6. Strafpåstanden i sager om overtrædelse af straffelovens § 266

Ved lov nr. 2601 af 28. december 2021 (L 14 af 6. oktober 2021), der trådte i kraft den 1. januar 2022, blev der indsat et stk. 2 i straffelovens § 266 om trusler, hvorefter det ved fastsættelse af straffen efter stk. 1 skal betragtes som en skærpende omstændighed, at en trussel har baggrund i forurettedes lovlige ytringer i den offentlige debat eller i øvrigt har til formål at forhindre forurettede i at gøre brug af sin ytringsfrihed i den offentlige debat. Se nærmere under pkt. 4.1.8.

Strafskærpelsen medfører, at der som udgangspunkt skal ske en fordobling af straffniveauet i forhold til den straf, der ellers ville være fastsat af domstolene for tilsvarende trusler.

Det betyder, at en sag om trusler mod ytringsfriheden efter straffelovens § 266, der efter tidligere praksis ville være afgjort med 20 dages fængsel, som udgangspunkt vil skulle afgøres med 40 dages fængsel, hvis truslen har til formål at forhindre forurettede i at gøre brug af sin ytringsfrihed i den offentlige debat.

Fastsættelse af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne straffniveau vil kunne fraviges i op- eller nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger andre skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Det bemærkes, at der med lov nr. 2601 af 28. december 2021 tillige blev indsat et nyt punktum i straffelovens § 119, stk. 3, som er enslydende med formuleringen i 266, stk. 2. Se nærmere om strafpåstanden i sager vedrørende denne bestemmelse under pkt. 5.1.1.

6. Efter dom

6.1. Domme til statsadvokaten

Domme vedrørende overtrædelser af straffelovens § 119, stk. 1, § 119 a, § 119 b og § 121, der har været forelagt for statsadvokaten forud for tiltalerejsning, skal i visse tilfælde sendes til statsadvokaten med henblik på statsadvokatens overvejelse af spørgsmålet om anke. Dette gælder som udgangspunkt ikke domme, hvor der er sket domfældelse i overensstemmelse med anklagemyndighedens påstand.

6.2. Domme til Vidensbasen

Det skal overvejes, om dommen er egnet til at indgå i anklagemyndighedens Vidensbase.

En dom kan være egnet til Vidensbasen, hvis den belyser straffniveauet eller praksis for rettighedsfrakendelse mv. inden for et sagsområde, eller hvis dommen belyser problemstillinger af generel/principiel betydning for retstilstanden. Samtidig kan en dom være egnet, hvis den vedrører et område, som ikke allerede er dækket på Vidensbasen.

Kun endelige domme må indsendes til Vidensbasen.

Skemaer til indsendelse af domme til Vidensbasen findes under Viden på AnklagerNet.

7. Love og forarbejder

- Lov nr. 218 af 31. marts 2004 (L 99 af 26. november 2003) om ændring af straffeloven og retsplejeloven (Ændring af strafferammer og bestemmelser om straffastsættelse m.v.).
- Bekendtgørelse nr. 1108 af 21. september 2007 om politiets og anklagemyndighedens pligt til at vejlede og orientere forurettede i straffesager og til at udpege en kontaktperson for forurettede.
- Lov nr. 1728 af 27. december 2016 (L 43 af 9. november 2016) (Om øget respekt for det offentlige rum, offentlige myndigheder og personer i offentlig tjeneste mv.)

- Lov nr. 674 af 8. juni 2017 (L 192 af 26. april 2017) om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Blokering af hjemmesider og stop af offentlige ydelser til fremmedkrigere).
- Lov nr. 709 af 8. juni 2018 (L 158 af 28. februar 2018) om ændring af retsplejeloven (Øget beskyttelse af vidner)
- Lov nr. 82 af 30. januar 2019 (L 94 af 14. november 2018) om ændring af straffeloven (Skærpelse af straffen for trusler, chikane og hærværk mod personer i offentlig tjeneste eller hverv)
- Lov nr. 1832 af 8. december 2020 (L 23 af 7. oktober 2020) om ændring af straffeloven m.v. (Selvstændig bestemmelse om angreb med genstand på personer i offentlig tjeneste og skærpelse af straffen for forsætlig fareforvoldelse)
- Lov nr. 2601 af 28. december 2021 (L 14 af 6. oktober 2021) om ændring af straffeloven, retsplejeloven, hvidvaskloven og forskellige andre love.
- Lov nr. 893 af 21. juni 2022 (L 180 af 27. april 2022) om fuldbyrdelse af straf mv., straffeloven, retsplejeloven og forskellige love (opfølgning på flerårsaftalen om kriminalforsorgens økonomi 2022-2025, herunder leje af fængselspladser i udlandet, revision af disciplinærstraffesystemet, udstationering til eget hjem med fodlænke eller udslusningsfængsel m.v.)
- Lov nr. 897 af 21. juni 2022 (L 182 af 27. april 2022) om ændring af straffeloven, retsplejeloven og forskellige andre love (Effektivisering af straffesagskæden og nævnsprocessen m.v. i Ungdomskriminalitetsnævnet, øget adgang til videregivelse og optagelse af fotos, forbedring af politiets muligheder for efterforskning m.v.)
- Lov nr. 665 af 11. juni 2024 (L 665 af 11. juni 2024) Lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven og forskellige andre love.

Rigsadvokaten, den 1. juli 2024

RIGSADVOKATEN

/ Rigsadvokaten